

Świętokrzyskie

Regionalne Obserwatorium
Terytorialne

SYTUACJA SPOŁECZNO — GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

III KWARTAŁ

2015

Spis treści

Działalność przedsiębiorstw.....	Str. 4
Rynek pracy i wynagrodzenia.....	Str. 7
Koniunktura.....	Str. 9
Fundusze Strukturalne.....	Str. 10
„Srebrna gospodarka”	Str. 11
Warto wiedzieć	Str. 14
Przegląd najważniejszych wydarzeń w regionie.....	Str. 16
Źródła danych/przypisy.....	Str. 26

Szanowni Państwo,

Mam przyjemność przekazać Państwu cyklicznie publikowany kwartalnik monitorujący sytuację społeczno-gospodarczą Województwa Świętokrzyskiego. W bieżącym numerze znajdziecie Państwo statystyczną analizę działalności przedsiębiorstw w naszym regionie oraz prezentację tendencji rozwojowych w gospodarce i sytuacji społecznej w początkach drugiej połowy 2015 roku. Permanentnym celem wydawnictwa jest całościowe, skondensowane i zwięzłe przedstawienie zachodzących w województwie zmian w trzecim kwartale 2015 roku. Należy podkreślić pozytywne wyniki dotyczące wzrostu liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON i wyższą produkcję sprzedaną przemysłu, ale też spadek sprzedaży detalicznej. Oceny koniunktury w budownictwie są mniej korzystne niż w poprzednim kwartale, podobnie, jak bieżąca produkcja budowlano-montażowa.

W niniejszej publikacji Kwartalnika, poza stałymi pozycjami, poruszona została kwestia tzw. „srebrnej gospodarki” oraz krótko została przedstawiona tematyka innowacyjności. Kontynuując wcześniejsze wydania zamieszczono przegląd istotnych wydarzeń w trzecim kwartale 2015 roku w naszym regionie.

Polecam lekturę Kwartalnika

Marek Szczepanik
Członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego

DZIAŁALNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW

Liczba przedsiębiorstw regionu świętokrzyskiego zarejestrowanych w rejestrze REGON na koniec III kwartału 2015 roku wzrosła o 484 w stosunku do końca II kwartału, kształtując się we wrześniu na poziomie 110 930 podmiotów. Warto zauważyć, że od początku kwartału odnotowywana była systematyczna tendencja wzrostowa. Zmiany te w przypadku III kwartału wpisują się w obserwowaną, sezonową cykliczność, w której przyrosty podmiotów zazwyczaj przeważają w II i III kwartale, a spadki w I i IV. W III kwartale 2015 r. zauważalny jest znaczny wzrost liczby przedsiębiorstw w stosunku do poziomu we wrześniu 2014 r. Wśród podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON województwa ważną rolę odgrywają spółki handlowe, których liczba miała wyraźne tendencje wzrostowe od początku kwartału, ale i w całym roku 2015. W końcu tego kwartału była ona wyższa od analogicznego okresu 2014 r. aż o 400. Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego także stale wzrastała w roku 2014 i w pierwszym miesiącu I kwartału, ale już w kolejnych miesiącach, odnotowała niewielkie trendy spadkowe wynosząc na koniec września 637 podmiotów. Wskaźnik przedsiębiorczości obrazujący liczbę przedsiębiorstw przypadających na 10 tys. mieszkańców wynosił w III kwartale 877 i był nieco wyższy od wskaźnika w II kwartale 2015 r., który wynosił 874. W Polsce wskaźnik ten wynosi 1.088. Przedsiębiorczość w województwie świętokrzyskim pokazuje bardzo wyraźnie potencjał możliwości, kompetencji i operatywności jego mieszkańców, choć niewątpliwie ulega wahaniom, na które wpływ ma ogólna sytuacja gospodarcza kraju.

Produkcja sprzedana przemysłu we wrześniu 2015 r. wynosiła (w cenach bieżących) 2 158,2 mln zł i była (w cenach stałych) o 0,3% wyższa niż w poprzednim roku i o 15,2% niż w poprzednim miesiącu. W porównaniu z wrześniem ubiegłego roku, produkcja sprzedana w przetwórstwie przemysłowym, stanowiąca 81% pro-

dukcji przemysłowej, zmniejszyła się o 0,2%. W okresie styczeń-wrzesień 2015 r. produkcja sprzedana przemysłu wynosiła (w cenach bieżących) 17 159,3 mln zł i była (w cenach stałych) o 1,4% wyższa niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Wyższy poziom produkcji sprzedanej niż w analogicznym miesiącu 2014 r. został odnotowany w 15 działach przemysłu (z 29 występujących w województwie), zaś niższy w 14. W przeważającej liczbie działów o istotnym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu zaznaczyła się większa sprzedaż niż przed rokiem. Największy wzrost produkcji sprzedanej

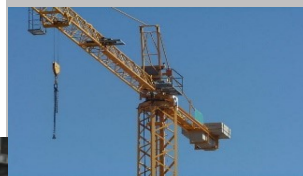
Liczba podmiotów gospodarczych regionu zarejestrowanych w rejestrze REGON w okresie III kwartału 2015 zwiększyła się o 484 jednostki

zaznaczył się w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – o 22,2% oraz w produkcji wyrobów z metali – o 17,8%. W okresie trzech kwartałów utrzymywał się wzrost produkcji wyrobów

z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych i wyniósł 5,3%. Spadek produkcji zaznaczył się w dziale artykułów spożywczych i wyniósł o 6,4% mniej niż przed rokiem.

Produkcja sprzedana budownictwa w marcu 2015 r. (w cenach bieżących) wynosiła 442,6 mln zł i była o 12,5% mniejsza niż w poprzednim roku. Wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego, w marcu br. wyniosła (w cenach bieżących) 44,9 tys. zł i była mniejsza od poziomu z ubiegłego roku o 1,9%. Przeciętne zatrudnienie w budownictwie było we wrześniu br. o 10,8% niższe niż przed rokiem, przy spadku przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 0,2%.

Produkcja budowlano-montażowa wynosiła we wrześniu 2015 r. (w cenach bieżących) 216,0 mln zł, co stanowiło 48,8% ogółu produkcji sprzedanej budownictwa. W porównaniu z poprzednim miesiącem 2015 r. produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się o 15,9%, a w stosunku do września 2014 r. zmniejszyła się o 0,3%.

DZIAŁALNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW

Nieznaczny wzrost produkcji budowlano-montażowej w ciągu roku był konsekwencją jej wyższej wartości wśród podmiotów specjalizujących się w budownictwie budynków oraz robotach budowlanych specjalistycznych.

Większa wartość produkcji budowlano-montażowej w zestawieniu z sierpniem 2015 r. wystąpiła we wszystkich działach budownictwa, w tym w jednostkach specjalizujących się w robotach budowlanych specjalistycznych zwiększyła się ona o 30,0%, w przedsiębiorstwach wykonujących głównie roboty związane z budową budynków – o 21,1%, a w podmiotach, których podstawowy rodzaj działalności stanowi budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej o 4,7%. W okresie trzech kwartałów 2015 r. odnotowano spadek produkcji budowlano-montażowej. Produkcja osiągnęła poziom 1 258,1 mln zł, tj. o 3,9% niższy od notowanego w poprzednim roku. Było to rezultatem dużej obniżki w przedsiębiorstwach specjalizujących się przede wszystkim w robotach budowlanych specjalistycznych – o 11,4%, a w mniejszym stopniu w podmiotach zajmujących się w budową budynków – o 1,2%. W jednostkach, których podstawowy rodzaj działalności stanowi budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej wystąpił natomiast wzrost o 0,3%.

We wrześniu 2015 r. w skali rocznej nastąpił wzrost (w cenach bieżących) **sprzedaży detalicznej** (o 0,7%) oraz **sprzedaży hurtowej** (o 13,1%). W porównaniu do sierpnia 2015 r. wartość sprzedaży detalicznej zrealizowanej we wrześniu br. przez jednostki handlowe i niehandlowe zmniejszyła się o 0,6%. Zmniejszoną w stosunku do poprzedniego miesiąca sprzedaż zanotowano w grupach: „paliwa” (o 14,5%),

„żywność, napoje i wyroby tytoniowe” (o 5,0%) oraz „pozostałe” (o 1,8%). Większą niż przed rokiem sprzedaż detaliczną odnotowano w grupach: „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (o 23,6%), „farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny” (o 9,2%), „meble, RTV, AGD” (o 6,3%) oraz „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 1,4%). W okresie styczeń-wrzesień 2015

Produkcja sprzedana przemysłu we wrześniu 2015 r. była wyższa o 0,3% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku.

r., poziom sprzedaży detalicznej był mniejszy o 10,0% niż w analogicznym okresie 2014 r. **Sprzedaż hurtowa** (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych województwa świętokrzyskiego we wrześniu 2015 r. zwiększyła się o 11,1% w stosunku do notowanej przed miesiącem i o 11,1% niż przed rokiem, natomiast w przedsiębiorstwach hurtowych poziom sprzedaży był odpowiednio wyższy w porównaniu do poprzedniego miesiąca o 6,9% i niższy w stosunku do ubiegłego roku o 19,5%. W całym III kwartale 2015 r. w stosunku do analogicznego okresu 2014 r. sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych i przedsiębiorstwach hurtowych uległa zmniejszeniu odpowiednio o 13,4% i o 18,8%.

Liczba mieszkań przekazanych do użytkowania według wstępnych danych we wrześniu 2015 r. wynosiła 174, tj. o 312 mniej niż przed rokiem (o 64,2%). W okresie od stycznia do września 2015 r. oddano do użytkowania 2 083 mieszkania, tj. o 15,7% mniej niż w analogicznym okresie 2014 r. Zwiększyła się liczba oddanych mieszkań w budownictwie indywidualnym, natomiast odnotowano spadek w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem oraz spółdzielczym.

Wykres 1. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu oraz produkcji budowlano—montażowej w województwie świętokrzyskim w okresie 2010—2015 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Kielcach

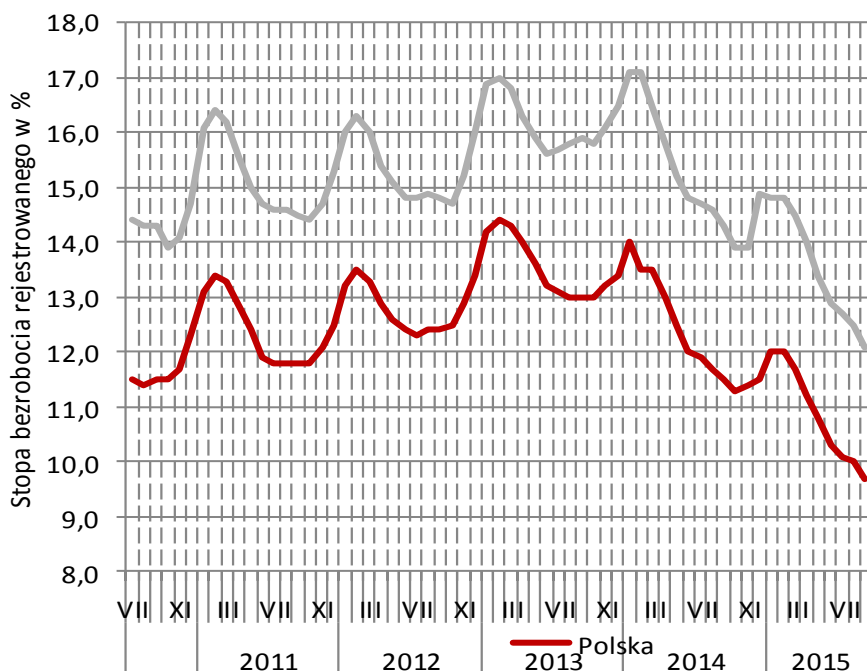
DZIAŁALNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW

W we wrześniu 2015 r. w województwie świętokrzyskim został zanotowany dalszy spadek przeciętnego zatrudnienia w skali roku. Stopa bezrobocia była niższa niż przed rokiem (12,1% wobec 14,3%). **Przeciętne zatrudnienie** we wrześniu 2015 r. w sektorze przedsiębiorstw wynosiło 110,3 tys. osób, tj. o 1,9% mniej niż przed rokiem, zaś w odpowiednim miesiącu ubiegłego roku zaznaczył się spadek o 2,6%. W skali kraju przeciętne zatrudnienie uległo zwiększeniu o 1,0% w odniesieniu do wielkości zeszłorocznej, natomiast rok wcześniej wzrosło o 0,8%. We wrześniu 2015 r. obniżenie przeciętnego zatrudnienia w ciągu roku zostało zaobserwowane w większości sekcji sektora przedsiębiorstw, podczas, gdy największa obniżka nastąpiła w przemyśle – o 1,9% (przy czym w przetwórstwie przemysłowym – o 1,4%) i w budownictwie (o 10,8%). Najbardziej zostało ograniczone zatrudnienie w podmiotach prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną (o 11,0%), a w mniejszym stopniu w jednostkach administrowania i działalności wspierającej (o 7,1 %) oraz obsługi rynku nieruchomości (o 2,8 %). Nie zmienił się poziom przeciętnego zatrudnienia w handlu; naprawie pojazdów samochodowych. Wyraźnie wzrósł natomiast w informacji i komunikacji (o 58,5%). Zatrudnienie zwiększyło się także w transporcie i gospodarce magazyno-

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w świętokrzyskim w końcu III kwartału 2015 r. ukształtowało się na poziomie 110,3 tys. osób, tj. o 1,9% niższym niż przed rokiem.

wej (o 4,1%) oraz nieznacznie - w zakwaterowaniu i gastronomii (o 0,2%). W odniesieniu do sierpnia br. spadek zatrudnienia o 0,4% nastąpił w: przemyśle (w tym w przetwórstwie przemysłowym o 0,6%), zakwaterowaniu i gastronomii, obsłudze rynku nieruchomości oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Więcej osób zatrudniono przede wszystkim w informacji i komunikacji (o 51,4%), a w mniejszej skali - w transporcie i gospodarce magazynowej (o 0,6%), oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 0,2%). Na ubiegłomiesięcznym pułapie pozostało zatrudnienie w budownictwie. W okresie od stycznia do września 2015 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 109,7 tys. osób i w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku zmniejszyło się o 3,3% (przed rokiem spadło o 1,9%). W kraju przeciętne zatrudnienie zwiększyło się o 1,1% (w 2014 r. - wzrosło o 0,5%). W omawianym okresie największy spadek przeciętnego zatrudnienia w skali roku odnotowano w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 9,2%), budownictwo (o 8,3%) oraz administrowanie i działalność wspierająca (o 8,2%), a wzrost – w informacji i komunikacji (o 57,1%).

Wykres 2. Wielkość przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw oraz liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie świętokrzyskim w okresie 2010-2015 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Kielcach

RYNEK PRACY I WYNAGRODZENIA

W we wrześniu 2015 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w województwie świętokrzyskim wyniosła 63,86 tys. osób i była niższa o 3,5% (o 2,29 tys. osób) niż w poprzednim miesiącu oraz mniejsza o 15,9% (o 12,11 tys. osób) niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych według stanu na dzień 31.09.2015 r. wynosiła 63 853 osoby. Kobiety stanowiły 50,7% (32,38 tys. osób) ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, tj. 0,6% więcej niż przed rokiem, zaś bezrobotni bez prawa do zasiłku stanowili 81,7 % (55,6 tys. osób).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w świętokrzyskim w III kwartale 2015 r. wynosiła 12,1%, co oznacza spadek o 0,4% w stosunku do poprzedniego miesiąca i 2,2% w stosunku do września ubiegłego roku.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w kształtowała się na poziomie 12,1% (przed rokiem 14,3%), co oznacza spadek o 0,4% w stosunku do poprzedniego miesiąca i o 2,2% w odniesieniu do września ubiegłego 2014 r. W kraju stopa bezrobocia wynosiła 9,7%, tj. mniej o 0,2 % niż przed miesiącem i o 1,8 % niż przed rokiem. Województwo świętokrzyskie należy do grupy województw o wysokiej stopie bezrobocia znajdując się pod tym względem na 12 pozycji. Najniższa stopa bezrobocia charakteryzowała województwo wielkopolskie ze wskaźnikiem 6,2%, natomiast w jeszcze gorszej sytuacji niż świętokrzyskie pozostawały województwa: podkarpackie (12,8%), zachodniopomorskie (12,9%), kujawsko-pomorskie (13,0%) oraz warmińsko-mazurskie (16,0%). W dalszym

ciągu najwyższa stopa bezrobocia była w powiatach: skarżyskim (22,5% w stosunku do 25,7% w roku ubiegłym), opatowskim (17,7% wobec 18,9%), koneckim (17,3% wobec 21,0% rok wcześniej), ostrowieckim – 16,9%, kieleckim 15,7% i starachowickim – 12,5%, a najniższa – w buskim (6,3% w porównaniu do 7,2% przed rokiem), pińczowskim (8,1% w odniesieniu do 9,8% w roku ubiegłym), m. Kielce – 8,4%, włoszczowskim – 8,4%, sandomierskim – 8,5%, staszowskim – 9,3% i kazimierskim – 10,6%. W odniesieniu do odpowiedniego okresu 2014 r. stopa bezrobocia spadła we wszystkich powiatach województwa świętokrzyskiego, przy czym w największym stopniu w powiecie włoszczowskim (o 4,1% do 8,4%), koneckim (o 3,7% do 17,3%), skarżyskim (o 3,25 do 22,5%) i starachowickim (o 3,0% do 12,5%).

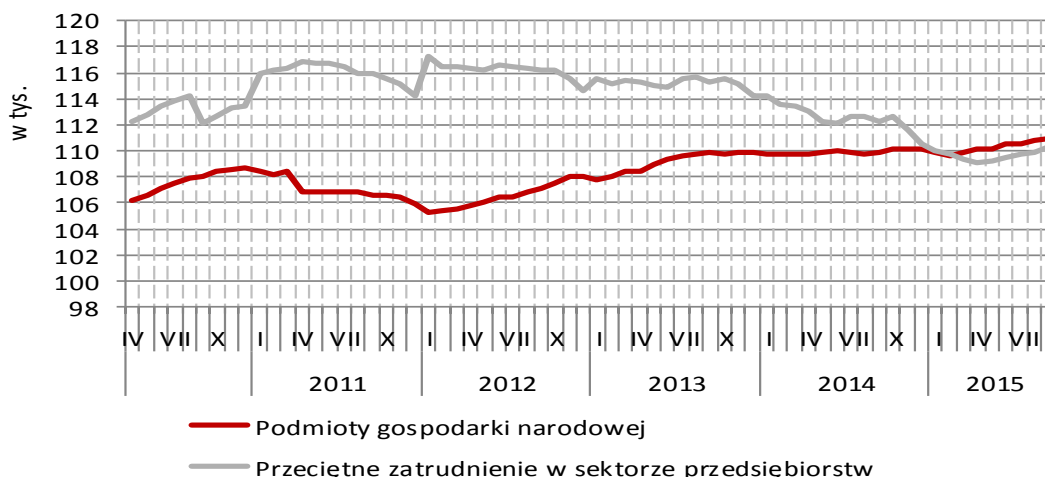
Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej. We wrześniu 2015 roku do urzędów pracy zgłoszono 4 219 wolnych miejsc pracy i miejsca aktywizacji zawodowej, tj. o 416 (o 2,0%) mniej w porównaniu do sierpnia 2015 roku i o 151 więcej (o 3,7%) w odniesieniu do września 2014 r. W III kwartale 2015 roku pracodawcy zgłosili do urzędów pracy 29 191 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, tj. o 1 534 więcej (o 5,5%) w porównaniu do III kwartału 2014 r. Z ogółu wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej: 16 999, tj. 58,2% stanowiły oferty zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, 12 192, tj. 41,8% to miejsca aktywizacji zawodowej.

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG POWIATÓW W 2015 R. Stan w końcu września

Źródło: GUS Kielce

Wykres 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce i województwie świętokrzyskim w okresie 2010-2015 r. w %

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Kielcach

RYNEK PRACY I WYNAGRODZENIA

Z sektora prywatnego pochodziło 76,3% wszystkich wolnych miejsc pracy (22 266), a z sektora publicznego 23,7% (6 925). Z ogółu wolnych miejsc pracy 55,9%, czyli 16 321 to miejsca pracy subsydiowanej finansowane z Funduszu Pracy, PFRON, EFS. Wśród wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej zgłoszonych w III kwartale 2015 r.: 11 314, tj. 38,8% stanowiły staże, 878, tj. 3,0% to prace społecznie użyteczne, 852, tj. 2,9% przeznaczono dla osób niepełnosprawnych, 56, tj. 0,2% skierowano do osób w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki.

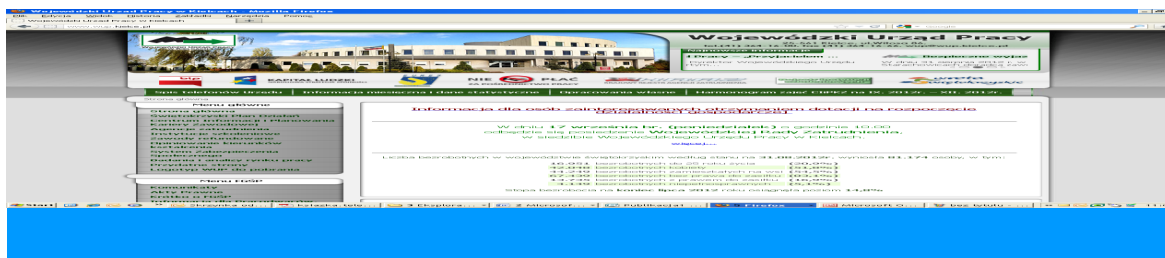
Na koniec III kwartału 2015 r. największą ilość wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej pracodawcy zgłosili w powiatach: kieleckim – 5 114 ofert, m. Kielce – 3 491, ostrowieckim – 2 962, koneckim – 2 811, starachowickim – 2 417 i sandomierskim – 2 282, a najmniej w: kazimierskim - 490 oraz pińczowskim - 695.

Na przestrzeni III kwartału 2015 r. w urzędach pracy zarejestrowano 72,11 osób bezrobotnych w stosunku do 71,8 w poprzednim roku, zaś we wrześniu zarejestrowano 9,3 bezrobotnych, tj. o 27,9% więcej niż w sierpniu 2015 r. i o 5,2% mniej niż przed rokiem. Z ewidencji bezrobotnych w ciągu III kwartału wyrejestrowano 83,69 tys. osób wobec 86,0 tys. rok wcześniej. Główną przyczyną pozostało podejmowanie pracy, przy czym odsetek tych osób zwiększył się w stosunku do analogicznego okresu 2014 r. - z 42,6% do 45,2%, w tym pracy niesubsydiowanej – z 36,1% do 38,5%. Jednocześnie odnotowano spadek udziału osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy – z 20,0% do 18,2%. Stopa napływu bezrobotnych do urzędów pracy (tj. stosunek nowo zarejestrowanych do liczby aktywnych zawodowo) wyniosła podobnie, jak przed rokiem 1,8%. Udział osób rejestrujących się po raz kolejny zmniejszył się na przestrzeni roku o 0,7% (do 79,3%). Wzrósł odsetek osób poprzednio pracujących (o 4,5% do 78,4%), mieszkańców wsi (o 1,5% do 57,7%), absolwentów (o 0,5% do 17,1%) oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (o 0,2% do 3,9%). W końcu września 2015 roku przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 3 466,44 zł i było wyższe o 4,5% niż w odpo-

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim w III kwartale 2015 r. wyniosło 3 466,44 zł i było o 4,5% wyższe niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

wiednim okresie poprzedniego roku (przed rokiem wzrosło odpowiednio o 3,1%). W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie ukształtowało się na poziomie 4 059,19 i było o 4,1% wyższe niż we wrześniu 2014 r. (rok wcześniej wzrost osiągnął 3,4%). W porównaniu do września ub. roku wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaznaczył się w większości sekcji sektora przedsiębiorstw, przy czym najwyższy w informacji i komunikacji (o 10,4%), w zakwaterowaniu i gastronomii (o 10,0%) oraz w administrowaniu i działalności wspierającej (o 6,7%). Spadek przeciętnego wynagrodzenia brutto nastąpił w sekcjach: dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja oraz obsługa rynku nieruchomości (po 1,1%), a także w budownictwie (o 0,2%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie w okresie styczeń-wrzesień w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie 3 428,48 zł, tj. o 5,1% wyższym niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrosło o 3,5%). W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w ciągu dziewięciu miesięcy br. wyniosło 4 067,33 zł i przekroczyło poziom ubiegłoroczny o 3,6% (w analogicznym okresie ub. roku wzrost osiągnął 3,9%). W okresie dziewięciu miesięcy br. w relacji do analogicznego okresu ub. roku wzrost wynagrodzeń zanotowano we wszystkich analizowanych sekcjach sektora przedsiębiorstw, przy czym najwięcej zyskali zatrudnieni w zakwaterowaniu i gastronomii (o 8,0%), w informacji i komunikacji (o 7,8%) oraz w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 7,6%). W omawianym okresie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw, znacznie przekraczające średnią w województwie wypłacono w sekcjach: informacja i komunikacja (o 15,8%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 8,3%). Z drugiej strony najniższe wynagrodzenie, znacznie poniżej średniej, otrzymali pracujący w administrowaniu i działalności wspierającej (o 31,7%) oraz w zakwaterowaniu i gastronomii (o 18,2%).

KONIUNKTURA

Ogólny klimat koniunktury z sekcji **przetwórstwo przemysłowe** przedsiębiorstwa województwa świętokrzyskiego oceniły we wrześniu 2015 r. niekorzystnie, gorzej niż przed miesiącem. Produkcja rozszerzała się nieco szybciej, a bieżący portfel zamówień nieznacznie wzrastał we wrześniu w porównaniu do sierpnia 2015 r. Mniej optymistyczne są przewidywania dotyczące prognoz portfela zamówień i produkcji. Nieznacznie bardziej pesymistycznie oceniana jest sytuacja finansowa. Analogiczne prognozy są bardziej ostrożne od formułowanych w poprzednim miesiącu. Przedsiębiorcy planowali nieznacznie zwiększenie zatrudnienia, ale mniejsze od zapowiadanego w sierpniu. Przewidywano, że ceny wyrobów przemysłowych mogą spadać, ale nieco wolniej niż oczekiwano w poprzednim miesiącu. Saldo przetwórstwa przemysłowego regionu we wrześniu 2015 r. było na poziomie 10 i wykazywało tendencje spadkowe, po wzroście w końcu poprzedniego kwartału br., kiedy dochodziło do poziomu w 20. W Polsce saldo koniunktury przetwórstwa przemysłowego było o połowę niższe niż w regionie. We wrześniu 2015 r. ogólny klimat koniunktury w **budownictwie** był oceniany bardziej negatywnie w porównaniu do sierpnia. Diagnozy i prognozy sytuacji finansowej, portfela zamówień i produkcji budowlano-montażowej były niekorzystne i gorsze od prognozowanych w ubiegłym miesiącu. Przewidywania dotyczące portfela zamówień były optymistyczniejsze od zgłaszanych w poprzednim miesiącu. Zmniejszenie zatrudnienia może być większe od planowanych w sierpniu. Ceny robót budowlano-montażowych przewidywano, że mo-

gą obniżyć się wolniej niż oczekiwano w poprzednim miesiącu. W **handlu hurtowym** oceny koniunktury są bardziej pozytywne wobec opinii w poprzednim miesiącu. Bieżąca sprzedaż zwiększa się wolniej niż przed miesiącem. Prognozy sytuacji finansowej są korzystne w porównaniu z sierpniem, ale bardziej pesymistyczne. Możliwy jest niewielki wzrost zatrudnienia, ale mniejszy niż planowany w ubiegłym miesiącu. Przedsiębiorcy prognozują, że ceny nieznacznie przyspieszą swoją dynamikę. Ogólny klimat koniunktury w **handlu detalicznym** był oceniany we wrześniu pesymistycznie, po nieznacznie lepszych w poprzednim miesiącu. Diagnozy dotyczące sprzedaży i sytuacji finansowej pozostają niekorzystne, a analogiczne przewidywania były negatywne, mniej korzystne niż przed miesiącem. Zatrudnienie może się zmniejszać, po planowanym wzroście we wcześniejszym okresie, a ceny towarów będą utrzymywać niewielką dynamikę w przewidywaniach przedsiębiorców. Oceny koniunktury formułowane przez podmioty z sekcji **działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi** są bardziej korzystne w porównaniu do poprzedniego miesiąca i roku. Saldo koniunktury po odnotowanym spadku w lutym do poziomu zerowego i znacznym wzroście w drugim kwartale oraz spadku w czerwcu, w obecnym okresie odnotowało nieznaczny wzrost, aż do poziomu około 10%. Firmy z sekcji **informacja i komunikacja** oceniają koniunkturę podobnie do ubiegłego roku, ale gorzej niż przed miesiącem. Saldo w tej sekcji w III kwartale odnotowywało systematyczny wzrost do poziomu ok. 10%.

FUNDUSZE STRUKTURALNE

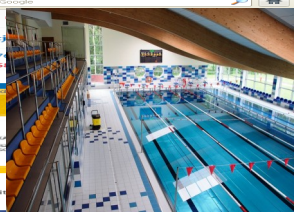
Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013

Liczba i wartość podpisanych umów / wydanych decyzji o dofinansowanie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 na koniec III kwartału 2015 roku wynosiła 1 304, przy łącznej wartości prawie 5,124 mld zł (w tym dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej ponad 3,160 mld zł). Wartość podpisanych umów na koniec III kwartału 2015 r. zamyka się w 99% alokacji przeznaczanej na realizację programu, co plasuje województwo na 12-tym miejscu w kraju razem z województwem dolnośląskim, lubelskim, mazowieckim i śląskim, przy czym średnia krajowa alokacji wynosiła 99,63%. Oznacza to, że region świętokrzyski w bardzo niewielkim stopniu odbiega od średniej krajowej. Wykorzystanie alokacji środków wypłaconych beneficjentom na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność ukształtowało się na poziomie 96,0%, co daje świętokrzyskiemu drugie miejsce wśród województw za województwem opolskim (98%) i obok województwa podkarpackiego (96%), a przed dolnośląskim (94%). Średnia krajowa alokacji wynosiła 91,06% i była znacznie niższa od wartości dla województwa świętokrzyskiego.

Wykorzystanie alokacji:
RPOWŚ 2007-2013 — 99,63%
Komponent regionalny POKL — 107,4%

Komponent Regionalny Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Według stanu na dzień 30 września 2015 r. w ramach Komponentu Regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) zawartych zostało 2 394 umowy o dofinansowanie realizacji projektów PO KL o łącznej wartości w części środków publicznych prawie 1,708 mld zł, co stanowi 107,4% alokacji przeznaczanej na realizację programu w latach 2007-2013. Jest to czwarte miejsce w kraju, za województwami kujawsko-pomorskim, zachodniopomorskim i dolnośląskim. Są to wyniki bardzo dobre, znacznie lepsze od wielu województw. Na podstawie 14 889 zatwierdzonych wniosków o płatność wypłacono ponad 1,676 mld zł, co wykorzystuje 104,9% alokacji na lata 2007-2013. W skali kraju, ze względu na poziom wydatkowanych środków w stosunku do wielkości przyznanej alokacji w ramach Komponentu Regionalnego PO KL, województwo świętokrzyskie klasyfikuje się na 2 miejscu, za województwem dolnośląskim, w którym wskaźnik wykorzystania alokacji wyniósł 106,0%, czyli tylko 1,1% więcej niż w naszym województwie.

Srebrna gospodarka

Starzenie się populacji sprawia, że znacznie powiększa się grupa społeczna seniorów, czyli osób o różnorodnych, ale także specyficznych potrzebach. Zmiany populacyjne stwarzają szansę na rozwój tak zwanej gospodarki senioralnej lub rynku seniorów, który oferować może produkty i usługi skierowane wyłącznie do tej grupy konsumentów. Są to z jednej strony produkty związane z kulturą i rozrywką, ale też ułatwiające życie codzienne, opiekę i rehabilitację oraz rekreację. Srebrna gospodarka (silver economy) to system ekonomiczny ukierunkowany na wykorzystanie potencjału osób starszych i uwzględniający ich potrzeby¹. Wpisanie i realizacja *srebrnej gospodarki* w system ekonomiczny jest tylko wtedy możliwe, jeśli starość traktuje się nie jako obciążenie, ale jako naturalny, nieunikniony i nieodwracalny proces oraz przyjmuje się, że zachodzące procesy demograficzne, zwłaszcza zmniejszająca się liczba urodzeń, spadek umieralności i wydłużanie się przeciętnego trwania życia, niosą określone konsekwencje, z którymi trzeba sobie nie tylko poradzić, ale zmienić go w dochodową gałąź gospodarki². Samo pojęcie „srebrna gospodarka” rozumiana jest coraz szerzej, jako ogół podejmowanych przez różnorodne podmioty działań ukierunkowanych już nie tylko na osoby starsze, ale również i na instytucje/organizacje, których klientami/pracownikami są takie osoby, zaś coraz częściej grupa docelowa nie jest definiowana poprzez odwołanie się do jakiegoś wieku, uchoźącego za starość, lecz przez odwołanie się do cyklu życia i konieczności uprzedniego przygotowania się do fazy starości³. „Srebrny rynek” powinien być uznany za pole działań strategicznych z punktu widzenia zarówno podnoszenia jakości życia osób starszych i ogółu społeczeństwa, jak i zapewnienia możliwości trwałego, niezakłóconego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Do głównych obszarów wchodzących w skład „srebrnej gospodarki” należą: 1) zapewnienie, jak najdłuższej aktywności zawodowej seniorów poprzez zaopatrzenie jednostek w zaktualizowane kwalifikacje, umiejętności i wiedzę niezbędne do pomyślnej kontynuacji kariery zawodowej; zaopatrzenie organizacji w wiedzę i umiejętność dostosowywania warunków i organizacji pracy do wymagań starzejących się zasobów kadrowych; 2) zapewnienie, jak najdłuższej samodzielności osób starszych poprzez zapewnianie usług umożliwiających dłuższe przebywanie w domu (sprząatanie, zakupy, usługi pielęgnacyjne), dostarczanie wiedzy o występowaniu i korzystaniu z „protez cywilizacyjnych” (wszelkie przyrządy, w tym i roboty domowe, udogodnienia, których celem jest kompensacja utraconej sprawności); organizacja usług transportowych, a także działalność firm przygotowujących tzw. inteligentne mieszkania (lokale, w których dzięki zastosowaniu elektroniki mamy do czynienia z występowaniem systemu urządzeń wspierających samodzielne życie); 3) zagospodarowanie

czasu seniorów poprzez zarówno edukację, rozrywkę, jak i rekreację, najlepiej w połączonej formie edutainment; w turystykę; poprzez segment usług odnoszących się do hodowli zwierząt domowych; 4) dbałość o swoje zdrowie i swój image - wszelkie działania mające poprawić stan zdrowia, sprawność fizyczną i psychiczną (w tym przede wszystkim te o charakterze prewencyjnym), jak i podnoszące samoocenę jednostki dzięki odpowiedniemu makiżajowi, ubiorowi; 5) zapewnianie integracji społecznej poprzez działania ukierunkowane na osiągnięcie wyższego poczucia wspólnotowości pomiędzy różnymi grupami społecznymi, w tym także z przedstawicielami różnych pokoleń, przybierające najczęściej charakter pracy w wolontariacie; 6) dostarczenie usług finansowych „wrażliwych na wiek” poprzez doradztwo odnoszące się do sposobów zabezpieczenia posiadanego kapitału, gospodarowania posiadanymi środkami (w tym planowania ich powolnego upłynniania), oszczędzania z myślą o sfinansowaniu okresu własnej starości⁴. Liczba ludności w województwie świętokrzyskim 2014 roku wyniosła 1 263 176 osób, co stanowiło 3,28% ludności kraju. W regionie zachodzą silne procesy starzenia się społeczeństwa. Prognozuje się, że w 2050 r. ponad 36% społeczeństwa będą stanowiły osoby powyżej 65 roku życia⁵. Region świętokrzyski w kolejnych latach znajdzie się wśród 3 województw najsilniej dotkniętych depopulacją obok opolskiego, lubuskiego i podlaskiego. W 2014 roku udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności wyniósł 20,4% (gorszy wynik osiągnęło tylko woj. łódzkie – 21,2%)⁶. Zgodnie z prognozą w stosunku do roku 2013 (przyjęty w publikacji GUS rok bazowy) w świętokrzyskim do 2035 roku ubędzie 151,7 tys., a do roku 2050 aż 291,3 tys. osób⁷. Prognozuje się, że liczba ludności miast w województwie świętokrzyskim w 2050 r. będzie o 35,1% mniejsza niż w 2013 r., podczas gdy na wsi ubytek wyniesie 13,1%. Współczynnik urbanizacji zmniejszy się w tym okresie z 44,8% do 37,7%. Według prognozy, w 2050 r. (w porównaniu z 2013 r.) w miastach województwa świętokrzyskiego najbardziej zmniejszy się liczba osób w wieku 30-34 lata (o 66,9%) oraz 25-29 lat (o 65,2%), a na wsi w wieku 20-24 lata (o 49,4%) oraz w wieku 25-29 lat (o 46,9%). Największy wzrost liczby ludności zarówno w miastach, jak i na wsi wystąpi wśród osób w wieku 85 lat i więcej - odpowiednio 3,5-krotnie i 2,4-krotnie. Znacznie przybędzie także osób w wieku 70-74 lata - odpowiednio o 66,1% i o 112,3%. Prognoza na lata 2013-2050 dla województwa świętokrzyskiego przewiduje jeden z największych w kraju (po województwie opolskim) spadków liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, natomiast jeden z najmniejszych (po województwie łódzkim) wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym⁸. Województwo świętokrzyskie jest

Srebrna gospodarka

jednym z regionów, w których proces starzenia się społeczeństwa przebiegać będzie najszybciej. Według prognozy GUS w 2050 r. wiek środkowy (mediana wieku) wyniesie 55,9 roku, tj. o 3,4 roku więcej niż dla Polski ogółem⁹. Nasilając się proces starzenia ludności regionu najdobitniej ukazuje przewidywany udział ludności w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w 2050 roku, który w woj. świętokrzyskim wyniesie 36%. Co trzeci mieszkaniec województwa w 2050 roku będzie osobą w wieku starszym, przy czym większy udział osób 65+ wystąpi w miastach regionu (40,4%), a mniejszy na wsi (33,3%). Według prognoz GUS gorsza sytuacja wystąpi tylko w województwie opolskim (36,1%)¹⁰. Na przestrzeni kilku ostatnich lat w województwie świętokrzyskim notuje się również stały ubytek migracyjny. W regionie saldo migracji wewnętrznych międzywojewódzkich na pobyt stały od wielu lat (dostępne dane z BDL GUS od 1995 r.) utrzymuje się w przedziale wartości ujemnych. W 2014 r. województwo pod względem opisywanego wskaźnika plasowało się na 13 miejscu (-2464) i obok warmińsko-mazurskiego (-2794), śląskiego (-3633) i lubelskiego (-5125) należało do rejonów o najmniej korzystnym saldzie migracji. Niekorzystną sytuację pod tym względem w świętokrzyskim obrazuje również saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy. W tym przypadku mniej korzystną wartość wskaźnika osiągnęło województwo podkarpackie i lubelskie. Ludność migruje głównie do dużych aglomeracji miejskich w poszukiwaniu pracy lub w celu kontynuowania nauki. Prognozowane zmiany będą oddziaływać na wiele obszarów takich jak: rynek pracy, ochrona zdrowia, system pomocy społecznej, a także system edukacji, w którym popyt na usługi edukacyjne będzie sukcesywnie maleć, przy czym w poszczególnych okresach będzie to dotyczyło różnych grup dzieci i młodzieży objętych systemem szkolnictwa¹¹. W polskim systemie edukacyjnym zbyt małą wagę przywiązywano i przywiązuje się do przygotowania do starości. W ramach obowiązującej edukacji przekazywana wiedza o człowieku powinna obejmować wszystkie etapy jego życia. Tymczasem pakiety edukacji wczesnoszkolnej budują nieprawdziwy obraz osób starszych. W potocznym myśleniu uznaje się, że przygotowanie do starości odbywa się w naturalnym środowisku wychowawczym, jakim jest rodzina. Tymczasem zmiana modelu rodziny nie zawsze pozwala dziecku doświadczyć starości. Aby ludzie starsi mogli się godnie starzeć trzeba u ludzi młodych rozwijać odpowiedni stosunek do nich, poprzez zorganizowane zadania edukacyjne. Wśród edukatorów powinny znaleźć się osoby starsze, gdyż umożliwi to dialog międzypokoleniowy, doświadczenie siebie nawzajem¹². Edukacja w okresie starości musi nawiązywać do planu życiowego człowieka starszego. starszego.

Celem edukacji w tym czasie starości jest włączenie osób starszych w system edukacji obejmującej uczenie się przez całe życie, rozumiane jako wielowymiarowy proces, nadający sens życiu, na tle przemian cywilizacyjnych, społecznych i kulturowych. To również pomoc w rozumieniu życia w zmieniającej się rzeczywistości, dostosowanie do zachodzących przemian. Wśród obecnych podmiotów występujących z ofertą edukacyjną dla osób starszych znajdują się organizacje pozarządowe, podmioty samorządowe, sektor prywatny. Na szczególną uwagę zasługują Uniwersytety Trzeciego Wieku. Walcząc z negatywnym stereotypem starości, przeciwstawiają się pasywnej starości, udowadniając zasadność idei uczenia się przez całe życie¹³. Do najczęstszych obszarów edukacyjnych w ofercie Uniwersytetów Trzeciego Wieku należą edukacja prozdrowotna, obywatelska i w zakresie nowych technologii. Oprócz Uniwersytetów Trzeciego Wieku renesans przeżywają również kluby seniora, akademie 50+, czy 60+. Są to miejsca, gdzie seniorzy mogą spotykać się i integrować z innymi, które oferują przyjęść, zintegrować się z innymi, oferujące różnorodne formy aktywizacji – kursy, warsztaty, pogadanki, gimnastykę, wycieczki itp. W roku 2014 łączna liczba świetlic i klubów uznawanych jako Kluby Seniora, działających na terenie gmin województwa świętokrzyskiego, zajmujących się rozwojem życia kulturalnego, oświatowego, towarzyskiego i rekreacyjnego osób starszych wyniosła 112 placówek i zwiększyła się o 11 w porównaniu do roku 2013¹⁴. Jednym z kluczowych elementów *srebrnej gospodarki* są tzw. białe miejsca pracy – sektor usług opiekuńczych i zdrowotnych świadczonych głównie dla osób starszych, którego znaczenie wzrasta wraz ze zwiększającą się liczbą osób starszych w populacji. Obecność „białych” zawodów w gronie zawodów pożądaných w przyszłości jest efektem procesów demograficznych, tj. starzenia się społeczeństwa. W przypadku świadczeń zdrowotnych skierowanych do seniorów zauważa się wyraźne braki w dostępności do wolnych miejsc w szpitalach, poradniach geriatrycznych, jak również długi okres oczekiwania na miejsce w zakładach opieki terminowej. Jednocześnie jest to pracochłonny sektor, dlatego należy się spodziewać rosnącego zapotrzebowania na specjalistów z tej dziedziny i kreowania nowych miejsc pracy, szczególnie wśród rehabilitantów, opiekunów osób niepełnosprawnych, kardiologów, onkologów, psychiatrów. Województwo świętokrzyskie znajduje się w grupie województw o najtrudniejszej sytuacji demograficznej w kraju, związanej z ubytkiem ludności jak i procesami starzenia się społeczeństwa (od roku 2004 do 2014 liczba ludności regionu zmniejszyła się o 25 517 osób i w 2014 r. wynosiła 1 263 176 osób).

Srebrna gospodarka

W kolejnych latach wyraźnie pogorszy się struktura wiekowa ludności. Wyniki prognoz wskazują, że w perspektywie 35 lat udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności zacznie spadać z 17,3% w 2013 r. do 12,7% w 2050 r. i odpowiednio 63,2% w 2013 r. do 54,9% w 2050 r. Do 2050 r. grupa osób w wieku emerytalnym wzrośnie do 32,4% wobec 19,5% w 2013 roku. W regionie świętokrzyskim w 2014 roku udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności ukształtował się na poziomie 20,4%. Należy stwierdzić, że region świętokrzyski pod tym względem ma niekorzystną sytuację w skali kraju (gorszy wynik osiągnęło tylko województwo łódzkie z wartością 21,2%). W regionie świętokrzyskim notowana jest jedna z najniższych wartości aktywnych czynnie zawodowo osób pracujących powyżej 50 roku życia, ich liczba wynosiła 171 tys. (3,92%). Zachęcanie rosnącej liczby starszych pracowników do pozostania w zatrudnieniu jest uzasadnione tylko wówczas, gdy równolegle podejmowane są działania zmierzające do utrzymywania zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej pracownika oraz podnoszenia jego kwalifikacji, a także działania ukierunkowane na modyfikację zadań w celu dostosowania ich do zmieniających się wraz z wiekiem możliwości pracownika. W obowiązku pracodawcy powinno być dostosowanie tempa pracy do osób starszych, wprowadzenie elastycznych godzin pracy, stwarzanie możliwości rozwoju zawodowego i kariery w każdym wieku, jak również ograniczenie ciężkiej pracy fizycznej. System opieki społecznej i zdrowotnej nad osobami starszymi jest niedostosowany do potrzeb starzejącej się populacji. Długotrwała opieka nad niedołącznymi i poważnie chorymi osobami starszymi w województwie świętokrzyskim spoczywa głównie na rodzinie – niedostatecznie wspomaganą usługami medycznymi i pozamedycznymi systemu opiekuńczego państwa. Oddziałów geriatrycznych w szpitalach ogólnych w kraju jest niewiele bo tylko 38, w samym województwie świętokrzyskim istnieje jedynie dwa takie oddziały. W związku z rosnącą liczbą osób starszych popyt na oddziały geriatryczne stale rośnie. Państwo powinno zachęcać absolwentów i studentów wydziałów lekarskich do podejmowania edukacji w zakresie geriatryki oraz zwiększyć dostępność do łóżek na oddziałach geriatrycznych poprzez dostosowanie infrastruktury podmiotów leczniczych do zwiększającej się liczby osób chorych w podeszłym wieku. Szczególnie na obszarach wiejskich należy starać się o utworzenie poradni geriatrycznej lub przynajmniej prowadzić konsultacje geriatryczne, co przyczyniłoby się do stworzenia nowych miejsc pracy nie tylko wśród osób młodych, ale również osób powyżej 50 roku życia. Na terenie województwa świętokrzyskiego liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej w 2014 roku wynosiła 65, co stanowiło 3,88% w skali kraju. Liczba takich placówek plasuje region świętokrzyski na dalekim 12

miejscu w Polsce. Niekorzystnie wypada również województwo świętokrzyskie biorąc pod uwagę liczbę placówek zajmujących się leczeniem, opieką, pielęgnacją i rehabilitacją osób starszych. Według dostępnych danych GUS/BDL z 2014 roku ilość zakładów opiekuńczo-leczniczych i zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych jest bardzo mała w stosunku do kraju. Liczba zakładów opiekuńczo-leczniczych wynosiła 14, co stanowi 3,6% tego typu placówek w skali kraju, a zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych tylko 2 (1,29%). Należy dążyć do udoskonalania i zwiększania liczby podmiotów leczniczych realizujących świadczenia w zakresie opieki geriatrycznej. Bardzo pesymistycznie przedstawia się sytuacja liczebności stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej w Polsce. Tylko 5 województw dysponuje takimi placówkami. Województwo świętokrzyskie znajduje się w gronie województw, w których niestety brakuje omawianych zakładów. Większość osób starszych w woj. świętokrzyskim nie prowadzi aktywnego pod względem ruchowym stylu życia. Niska aktywność ruchowa przekłada się na problemy z nadwagą wśród osób starszych, co w konsekwencji może prowadzić do zwiększonej zachorowalności na choroby układu krwionośnego i ruchowego. Zdolność do samodzielnego zarządzania procesem leczniczym tych osób jest ograniczona i wymaga wsparcia instytucjonalnego. Obecnie opiekę nad osobami starszymi świadczą opiekunowie nieformalni. Opieka sprawowana prywatnie lub poza oficjalnym rynkiem pracy nie jest monitorowana. Włączenie tych osób w rynek pracy jest szansą na zmniejszenie bezrobocia, a z drugiej strony zwiększyłoby to popyt na usługi szkoleniowe w tej dziedzinie. Z punktu widzenia opieki nad osobami starszymi istotny jest niedobór wykwalifikowanych opiekunów osób starszych oraz niepełnosprawnych i lekarzy geriatryki w województwie świętokrzyskim. Analizując liczbę domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic przystosowanych dla osób niepełnosprawnych w 2014 roku widoczne jest, że świętokrzyskie, osiągając wartość wskaźnika 85 (co stanowi 3,91% w skali Polski) plasuje się na trzeciej od końca lokacie w kraju, co świadczy o konieczności dalszego dostosowywania tego typu placówek w województwie. W 13 powiatach znajdujących się na obszarze województwa świętokrzyskiego, liczba placówek o charakterze kulturalnym nie przekraczała 10. Jedynie w powiecie buskim liczba ośrodków kultury przekroczyła tę wartość (na terenie powiatu funkcjonowało 23 placówki tego typu). Należy dążyć do wspierania nieformalnej edukacji artystycznej i kulturalnej, służącej rozwijaniu talentów osób starszych poprzez propagowanie współpracy podmiotów sektorów kultury, edukacji i nauki z organizacjami rządowymi i pozarządowymi, a także z podmiotami prywatnymi na rzecz realizacji przedsięwzięć służących uczestnictwu w kulturze. Należy również

Srebrna gospodarka

udoskonaląc istniejącą infrastrukturę w kierunku niwelacji barier dla osób niepełnosprawnych, posiadających problemy z mobilnością, czy koordynacją ruchową, co będzie przeciwdziałać wykluczeniu kulturalnemu takich osób. W kontekście aktywności umysłowej seniorów regionu istotne jest wspieranie i propagowanie idei uczenia się przez całe życie. W 2014 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonowało niestety tylko 8 Uniwersytetów Trzeciego Wieku co stanowi najniższy wskaźnik występowania tego typu placówek w kraju (1,68% skali Polski). W najprężniej działającym ośrodku naukowym regionu, w Kielcach istnieje tylko jeden Uniwersytet Trzeciego Wieku. Zapotrzebowanie na kształcenie tego typu jest duże i utworzenie kolejnych takich uczelni byłoby zasadne ze względu na rosnącą liczbę emerytów i zmianę ich stylu życia związaną z bardziej aktywnymi sposobami spędzania wolnego czasu oraz rosnącym promowaniem uczenia się przez całe życie. Wydaje się, że liczba placówek prowadzących działalność edukacyjną, aktywizującą i integrującą osoby starsze w województwie będzie stale rosła, a to w związku z przewidywanym prawdopodobnie największym w kraju udziale osób w wieku 65+ w całej populacji. Wśród form aktywizacji zawodowej prowadzonej przez Urzędy Pracy, z których skorzystały osoby w wieku starszym największą popularnością w latach 2011-2013 cieszyły się: staże (27,2% osób starszych aktywizowanych w tym okresie), roboty publiczne (18,9%) i prace interwencyjne (18,6%). Z informacji uzyskanej z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach wynika, że instytucja ta w 2014 roku nie przeprowadzała szkoleń oraz form uczenia się dla grupy osób 50+ i 60+. Obecnie w województwie świętokrzyskim obserwuje się deficyt odpowiednich szkoleń i form uczenia się dla osób w wieku 50+ i 60+ w celu przystosowania się bądź lepszemu zaadaptowaniu się na rynku pracy. Upowszechnienie oferty edukacyjnej poprzez rozwój szkoleń przeznaczonych dla osób 50+ powinno należeć do priorytetowych działań polskiego rządu. W ostatnich latach zarówno w Europie jak i w Polsce obserwujemy proces starzenia się społeczeństwa spowodowany w głównej mierze spadkiem liczby urodzeń, wzrostem długości życia, a dodatkowo w naszym kraju emigracja ludzi młodych w wieku produkcyjnym. Kryzys demograficzny a szczególnie proces starzenia się społeczeństwa zarówno w kraju jak i w województwie może być motorem dla rozwoju nowej gałęzi gospodarki związanej z usługami dla seniorów. Niekorzystny proces demograficzny może zatem stać się szansą dla gospodarki regionu pod warunkiem uzyskania przewagi konkurencyjnej. Istotnym atutem może być atrakcyjność ceno-

wa przy jednoczesnym wysokim poziomie kwalifikacji personelu medycznego i opiekuńczego, kształconego w oparciu o nowo powstały kierunek medyczny UJK, walerów uzdrowiskowych, czy relatywnie wysokiego poziomu jakości uwarunkowań środowiskowych regionu. Gospodarka senioralna musi zostać ukierunkowana na pełne wykorzystanie potencjału osób starszych z jednoczesnym uwzględnieniem ich potrzeb. Nieuniknionym zjawiskiem w kolejnych latach będzie wzrost zapotrzebowania na usługi kierowane do osób starszych, a przed branżą senioralną stopniowo otwierają się nowe perspektywy. Szczególny nacisk w regionie należałoby położyć na kształcenie zawodowe skierowane na opiekę medyczną i pielęgnacyjną nad osobami starszymi, kształcenie rehabilitantów, psychologów, dietetyków, diabetologów przygotowanych do pracy z osobami starszymi. Korzystnym będzie również pełne wykorzystanie potencjału miejscowości uzdrowiskowych regionu świętokrzyskiego i zaplecza medycznego miasta Kielce.

Przypisy:

1. Długofalowa polityka senioralna w Polsce na lata 2014-2020 w zarysie, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.
2. Tamże
3. Demografia i Gerontologia Społeczna – Biuletyn Informacyjny 2012, Nr 7.
4. Demografia i Gerontologia Społeczna – Biuletyn Informacyjny 2012, Nr 7.
5. Prognoza demograficzna na lata 2014-2050 dla województwa świętokrzyskiego, GUS 2015.
6. Opracowanie własne na podstawie GUS/BDL.
7. Prognoza demograficzna na lata 2014-2050 dla województwa świętokrzyskiego, GUS 2015.
8. Tamże
9. Tamże
10. Prognoza ludności na lata 2014-2050, GUS Warszawa 2014.
11. Raport końcowy „Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz systemu edukacji w województwie świętokrzyskim w kontekście przyszłej perspektywy finansowej 2014-2020”.
12. Raport końcowy Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz systemu edukacji w województwie świętokrzyskim w kontekście przyszłej perspektywy finansowej 2014-2020.
13. Tamże
14. „Ocena zasobów pomocy społecznej województwa świętokrzyskiego za 2014 rok”, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2015.

Opracowanie: Marzena Knap-Krakowiak, Marcin Jachimkowski, Ewa Eljasz

WARTO WIEDZIEĆ

Innowacyjność.

Pojęcie **innowacji** pochodzi z języka łacińskiego *innovare*, czyli "tworzenie czegoś nowego". Stąd najczęstsza definicja innowacji podkreśla, iż "innowacja jest procesem polegającym na przekształceniu istniejących możliwości w nowe idee i wprowadzenie ich do praktycznego zastosowania"¹. Wprowadził je do nauk ekonomicznych J. A. Schumpeter. Przez znanych naukowców używana jest często definicja, która upraszczając mówi, iż innowacja jest procesem polegającym na przekształceniu istniejących możliwości w nowe idee i wprowadzenie ich do praktycznego zastosowania. Według Davida Begg'a innowacje to "zastosowanie nowej wiedzy w procesie produkcji"². Cały **proces innowacji** składa się³ z następujących części: - wynalazek - nowe rozwiązanie techniczne, dotychczas nie opatentowane. Zazwyczaj wynalazek jest wynikiem pomysłu; - Innowacja - wprowadzenie wynalazku do procesu produkcji; - Projekt - tworzenie wzoru nowego produktu, który jest wynikiem innowacji; - Dyfuzja - promocja i sprzedaż produktu (wycena, reklama, testowanie, publikacje itd.). **Źródłami innowacji** zdaniem prof. Ewy Okoń-Horodyńskiej wyróżnić należy trzy źródła: • działalność badawcza (B+R), • zakup nowej wiedzy w postaci patentów, licencji, usług technicznych itp., • nabycie tzw. technologii materialnej, czyli innowacyjnych urządzeń i maszyn o podwyższonych parametrach technicznych.

W teorii ekonomii wyróżnia się cztery typy innowacji⁴: – produktowe, obejmują zmiany w obrębie wyrobów lub usług, – procesowe, dotyczą zmian w metodach produkcji, – marketingowe, zmiany w projekcie produktu, jego opakowaniu, promocji, dystrybucji lub kształtowaniu cen wyrobów i usług, – organizacyjne, wiążą się z wdrożeniem przez przedsiębiorstwo nowych metod organizacyjnych (np. zmiany zasad działania firmy, zmiany w stosunkach firmy z otoczeniem).

Innowacyjność jest wyznacznikiem procesów transformacyjnych i rozwoju każdego kraju i regionu. Już od wielu lat innowacje postrzegane są jako priorytetowe źródło konkurencyjności, wzrostu gospodarczego oraz zatrudnienia. Szybkie tempo rozwoju rynków, przede wszystkim obecna konkurencja międzynarodowa, ukierunkowane jest na pogoń za wyższą jakością i nowoczesnością, dlatego też znaczenie innowacji w formowaniu nowoczesnej gospodarki w ostatnim czasie nie znajduje równego sobie⁵. O znaczeniu innowacji i zdolności do podejmowania ryzyka oraz szybkiej aklimatyzacji we współczesnej gospodarce nie trzeba współcześnie nikogo przekonywać. Dobitym i bardzo obrazowym dowodem znaczenia tych cech może być historia firmy Kodak, która odniosła niebywały sukces właśnie dzięki działalności innowacyj-

nej i rozwojowi technologicznemu. Zapewniła dostęp do świata fotografii przeciętnemu Smithowi czy Kowalskiemu. Firma nie doceniła jednak własnego wynalazku, aparatu cyfrowego, i zdecydowała się dalej na rozwój „starych, dobrych i sprawdzonych” klisz. Kodak przepała szansę, pozwolił innym zająć swe miejsce, w konsekwencji od 2008 r. nie przynosiła zysków, a w 2012 zmuszona była ogłosić upadłość, by przetrwać, choćby w okrojonej formie. Innowacyjność gospodarki to zdolność i chęć podmiotów gospodarczych do ciągłego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce gospodarczej wyników badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków, doskonalenia i rozwoju wykorzystywanych technologii produkcji materialnej i niematerialnej (usług), wprowadzania nowych metod i technik w organizacji i zarządzaniu, doskonalenia i rozwijania infrastruktury oraz zasobów wiedzy. Innowacyjność gospodarcza może dotyczyć zarówno sektora produkcji, jak i sektora usług oraz obejmować wszelkie czynniki prowadzące do powstania nowej jakości. W Polsce innowacyjność utożsamia się przede wszystkim z wykorzystaniem w procesie produkcji materialnej i niematerialnej wyników prac badawczo-rozwojowych, ze współpracą podmiotów gospodarczych i instytucji naukowych oraz z nowymi technologiami. Wydaje się, że tak zawężona interpretacja błędnie charakteryzuje pożądany obszar działań zmierzających do podniesienia poziomu innowacyjności krajowej i regionalne gospodarki. Z punktu widzenia teorii ekonomii innowacje pełnią obecnie niezwykle istotną rolę w organizowaniu wzrostu gospodarczego. Zyskują również coraz większe znaczenie jako przedmiot badań naukowych. Dużą wagę przykładają się także do innowacyjnego zarządzania firmą, co w konsekwencji prowadzi do jej unowocześnienia i znacznie zwiększonej konkurencyjności. Innowacyjne metody zarządzania i organizacji powinny być przede wszystkim wprowadzane i wdrażane w administracji rządowej i samorządowej, aby mogły one efektywnie inspirować, motywować i moderować gospodarkę regionalną. Województwo świętokrzyskie należy niestety do najmniej innowacyjnych w kraju, a niski poziom innowacyjności utrzymuje się w czasie. Pozytywne jednak jest odnotowanie wzrostu nakładów na działalność badawczo-rozwojową, czyli na jeden z kluczowych czynników podnoszących poziom innowacji. W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 na innowacje i naukę przeznaczono 96,1 mln Euro.

Przypisy:

1. E.Okoń-Horodyńska, wykład 1, s. 9.
2. D.Begg, 1997, s. 341.
3. E.Okoń-Horodyńska, wykład 1, s. 2-8.
4. Więcej E. Stawasz, Innowacje a mała firma, Uniwersytet Łódzki, Łódź, 1999.
5. na podstawie Paweł Frankowski, Beata Skubiak, Innowacyjność w teorii ekonomii i praktyce gospodarczej, Uniwersytet Szczeciński.

Opracowanie: Ewa Eljasz

PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ W REGIONIE

Dom Seniora "Manhattan", funkcjonujący w ramach rządowego Programu Wieloletniego „Senior – WIGOR” na lata 2015-2020, został oficjalnie otwarty w środę, 30 grudnia, w Galerii Skalka w Starachowicach.

Uroczystego otwarcia obiektu dokonali prezydent Starachowic Marek Matek oraz pełnomocnik Marszałka Województwa Świętokrzyskiego ds. Seniorów Jerzy Pyrek. Na uroczystości obecna była także Wirginia Szmyt, bardziej znana jako "Dj Wika", najstarsza w Polsce DJ, ambasadorka programu „Senior – WIGOR”, która po zakończeniu części oficjalnej poprowadziła dla seniorów "Potańcówkę z WIGOREM". Dom Seniora mieszczący się przy ulicy Armii Krajowej 28 (Galeria Handlowa Skalka) to prowadzona przez Gminę Starachowice placówka wsparcia dziennego, przeznaczona dla trzydziestu osób niepracujących w wieku 60+. Została sfinansowana z rządowego programu „Senior - WIGOR”. Dom Seniora przystosowany został do potrzeb osób niepełnosprawnych, a seniorzy mają do dyspozycji prawie 300 metrów kwadratowych. Mogą liczyć na dwudaniowy obiad, kawę, herbatę, napoje, przekąski, możliwość korzystania z kuchni, pralkosuszarki i prysznica. Dom zapewnia podstawową pomoc przedmedyczną (doraźna opieka pielęgniarki/opiekuna medycznego/fizjoterapeuty, dietetyka), treningi umiejętności społecznych i pamięci, naukę obsługi komputera oraz internetu, kółka dyskusyjne, grupy zainteresowań, gimnastykę usprawniającą, spacer w grupach, wyjścia do kina. Podopieczni mają możliwość korzystania z codziennej prasy, komputera i internetu, telewizji oraz biblioteki.

Rok 2015 był wyjątkowy dla Zamku Królewskiego w Chęcinach – po prawie dwóch latach został on ponownie otwarty dla zwiedzających po rewitalizacji, dzięki której stał się jeszcze piękniejszym i wyjątkowym miejscem. Ale to nie jedyne ważne wydarzenie związane z tym kulturowym dla świętokrzyskiej turystyki obiektem. Zamek Królewski w Chęcinach to jeden z najciekawszych zabytków w województwie świętokrzyskim i jeden z najbardziej rozpoznawalnych obiektów w Polsce. Charakterystyczne trzy wieże zamku wraz z murami obronnymi wzniesione na Górze Zamkowej triumfują nad miastem przyciągając uwagę podróżujących. Wybudowany na przełomie XIII i XIV wieku w ciągu ponad 700 lat istnienia znacząco się zmienił - był rozbudowywany, niszczone, remontowany, czy –

tak, jak ostatnio - rewitalizowany. Rok 2015 był bardzo znaczący dla warowni. Obiekt bowiem został oddany do użytku po 2 letniej renowacji. Była ona jedną z największych inwestycji turystycznych przeprowadzanych w naszym regionie w ostatnich latach. Na prowadzących do zamku ulicach zamontowano oświetlenie, ławeczki i małe rzeźby, ulice zostały również wybrukowane. Powiększony i utwardzony został parking, przy którym znajduje się obiekt socjalny z punktem gastronomicznym. Na samym zamku odnowiono pomieszczenia, z terenu dziedzińca górnego zniknęły kramy, które zostały przeniesione na zamek dolny. Zaznaczony w terenie został również obrys fundamentów budynku dawnej kuźni. Odtworzone zostały drewniane ganki z osobnymi schodami, dającymi możliwość "zajrzania" poza mury zamku dolnego. Z ganków oraz z osobnych schodów drewnianych możliwe jest wejście do wieży zachodniej zamku dolnego, a po wewnętrznych schodach na ostatnią kondygnację - gdzie przygotowano punkt widokowy. Na dziedzińcu ocembrowana i zadaszona została dawna studia zamkowa. Nie zapomniano również o małej architekturze – na zamku pojawiły się armaty, herby czy plansze.

Ponad 4 kilometry nowej nawierzchni drogi stanowiącej znaczący trakt komunikacyjny, nowe chodniki, ścieżka rowerowa, czy zatoki autobusowe – uroczystie otwarto 30 grudnia w Ożarowie nowy odcinek drogi wojewódzkiej numer 755. W otwarciu uczestniczyli: marszałek Adam Jarubas, wicemarszałek Jan Maćkowiak, przewodniczący Sejmiku Arkadiusz Bąk, radna Sejmiku Ewelina Bień. Modernizacja drogi była niezbędna, ponieważ przepływ ruchu na niej jest intensywny. Odcinek ten jest częścią drogi wojewódzkiej nr 755 i ma bardzo duże znaczenie zarówno dla mieszkańców Ożarowa, jak i innych użytkowników drogi, łącząc drogę krajową nr 9 z drogami krajowymi nr 74 i 79. Inwestycja pn. „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 755 Ostrowiec Św. - Ożarów na odcinku Ćmielów - Ożarów: etap III B” została zrealizowana dzięki współfinansowaniu przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu

Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013. Jej całkowita wartość wyniosła prawie 14,5 mln złotych. 30 grudnia 2015 r.

PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ W REGIONIE

Po uzyskaniu mandatu poselskiego przez byłego członka Zarządu Województwa, Kazimierza Kotoskiego, powstała konieczność wskazania nowego członka Zarządu.

Podczas 19. Sejmiku Województwa w dniu 29 grudnia jednym z pierwszych punktów był właśnie wybór Członka Zarządu Województwa. Jako kandydata na to stanowisko, marszałek województwa Adam Jarubas, rekomendował Marka Szczepanika. Wybór został dokonany w głosowaniu tajnym - za przyjęciem kandydatury Marka Szczepanika głosowało 18 radnych i tym samym został on nowym członkiem Zarządu Województwa Świętokrzyskiego.

Nowa hala sportowa została otwarta przy ulicy Warszawskiej obok stadionu Orłąt Kielce. Znajduje się tam pełno-

wymiarowe boisko do gry w piłkę ręczną, siatkówkę i koszykówkę, zaplecze szatniowe, toalety i pomieszczenia gospodarcze. Z obiektu będą korzystać uczniowie pobliskiej szkoły podstawowej, a także zawodnicy klubu Orłęta Kielce. Pierwsze zajęcia w nowej hali odbędą się 4 stycznia. Budowa obiektu na Dąbrowie, razem z wyposażeniem, kosztowała około 3 milionów 400 tysięcy złotych, z czego prawie milion złotych stanowiła dotacja z Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Zakończyły się prace remontowe na dwóch odcinkach dróg wojewódzkich nr 746 i 749, biegnących przez Gminę Końskie, w miejscowościach Młynek Nieświński i Modliszewice. 15 grudnia z udziałem wicemar-

szałka województwa Jana Maćkowiaka, zostały one uroczystie oddane do użytku. W ciągu drogi wojewódzkiej nr 749 na odcinku Rogów – Młynek Nieświński powstały m. in. 1,5-kilometrowy odcinek chodnika wraz z nawierzchnią, dwie zatoki autobusowe i kanalizacja deszczowa. Chodniki i kanalizację deszczową wykonała firma PUPH GRESS z Szydłowca za kwotę 1,4 mln zł. Nawierzchnię bitumiczną, remont mostu i oznakowanie drogi przeprowadziła firma KPRD z Kielca za kwotę 830 tys. zł. Prace przy drodze wojewódzkiej nr 746 na odcinku Modliszewice – Końskie polegały na przebudowie blisko 1,5 km śladu trasy. Powstała nowa nawierzchnia, oczyszczono, odmulono i wyremontowano przydrożne rowy i kanalizację deszczową, poprawiono przepust, a w miejscowości Modliszewice wykonano pasy dla rowerów. Przebudowę tej drogi przeprowadziła firma SKANSKA S. A. za kwotę blisko 1,8 mln zł. Wagę tej inwestycji oraz pomoc Samorządu Województwa podkreślał burmistrz miasta i gminy Końskie, Krzysztof Obratański.

Wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 oraz najbliższe konkursy w jego ramach były tematami konferencji zorganizowanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego dla przedstawicieli jednostek sektora publicznego w dniu 14 grudnia. Miejszem konferencji była Politechnika Świętokrzyska, która sama bardzo aktywnie korzysta z unijnego wsparcia. Na konferencji z pracownikami departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, odpowiedzialnymi za realizację programu, spotkali się m. in. przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, instytucji oświaty, kultury, czy ochrony zdrowia. Głównym tematem spotkania było przedstawienie stanu prac nad RPO WŚ 2014-2020, zarówno w kontekście Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego. - Chcemy tym spotkaniem podsumować mijający rok, ale przede wszystkim powiedzieć, co przed nami. Na stole jest 5,5 miliarda złotych, które mamy do wydania w naszym województwie. Mamy 7 osi twardych i 3 miękkie, w których już w tym roku udało się przeprowadzić pierwsze nabory.

PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ W REGIONIE

Chcemy skupić się na najbliższych konkursach, jakie obowiązują. Musimy pamiętać, że uruchamianie programu wiąże się z wcześniejszym spełnianiem wszystkich unijnych zasad. Mowa tu na przykład o przyjęciu i wpisywaniu się w Strategię Innowacji, czy Regionalny Program Infrastruktury Transportowej - mówił Grzegorz Orawiec, dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego, który przedstawił m. in. harmonogram naboru wniosków. W przyszłym roku będzie można składać wnioski m. in. na przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych, infrastrukturę usług społecznych, podniesienie jakości kształcenia zawodowego oraz wsparcie na rzecz tworzenia i rozwoju CKZiU, wytwarzanie i dystrybucję energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej, gospodarkę odpadami, czy rewitalizację obszarów miejskich i wiejskich.

Środki unijne do wykorzystania w ochronie zdrowia w nowym okresie programowania będą mniejsze niż w poprzednim, więc ich wydawanie musi być bardziej efektywne i związane z dużo większą koordynacją inwestycji w skali całego kraju – podkreślano podczas konferencji pn. „Fundusze Europejskie dla ochrony zdrowia w latach 2014-2020”. Otrzymała się ona w poniedziałek, 14 grudnia 2015 roku, w Świętokrzyskim Centrum Onkologii. Spotkanie, adresowane do przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego z województwa świętokrzyskiego, zorganizował Departament Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Celem spotkania było upowszechnienie informacji na temat działań w obszarze zdrowia możliwych do realizacji w latach

2014–2020 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego oraz krajowych programów operacyjnych.

Uczniowie i absolwenci szkół ponadgimnazjalnych z Ostrowca Świętokrzyskiego i Połańca wzięli udział w dwóch międzynarodowych targach. Młodzi wynalazcy zaprezentowali swoje projekty podczas

64. Światowych Targów Wynalazczości, Badań Naukowych i Nowych Technologii „BRUSSELS INNOVA 2015” w Brukseli oraz 11. Międzynarodowej Wystawy Wynalazków SIIF 2015 w Seulu. Od 18 do 22 listopada w Brukseli trwały 64. Światowe Targi Wynalazczości, Badań Naukowych i Nowych Technologii „BRUSSELS INNOVA 2015”, które zostały poświęcone transferowi technologii i wdrażaniu postępu technicznego. Swoje projekty z tej dziedziny zaprezentowali wynalazcy z 15 krajów: Polski, Belgii, Chorwacji, Francji, Iranu, Malezji, Malty, Maroka, Mołdawii, Rosji, Rumunii, Tajlandii, Tajwanu i Włoch. Złoty medal oraz nagrodę Federacji Francuskich Wynalazców otrzymał „Blood analyser – analizator grup krwi”, dzięki któremu możliwe jest szybkie określenie grupy krwi. Jego autorami są absolwenci Zespołu Szkół w Połańcu: Joachim Jakubas, Grzegorz Koper i Marcin Markowski, a opiekunem naukowym nauczyciel Mariusz Zyngier. Złotym medalem został nagrodzony także projekt „Resque Assistant – asystent ratownika” – aplikacja komputerowa, umożliwiająca błyskawiczne pozyskanie informacji o pacjencie, które zostały zapisane na specjalnej opasce. Autorami wynalazku są absolwenci Zespołu Szkół Nr 3 THM w Ostrowcu Świętokrzyskim Adrian Pikus i Emilian Ścibisz pod kierunkiem opiekuna naukowego Radosława Moskala. Srebrny medal przywieźli autorzy „Control Socket – inteligentne gniazdko”. Jest to urządzenie, które dzięki zastosowanym czujnikom umożliwia automatyzację pracy urządzeń, sterowanie głosowe i stanowi dodatkowe zabezpieczenie przed zwarcieniem. Pomysł należał do Piotra Urbana i Łukasza Rędzińskiego, uczniów Technikum Elektronicznego z ZS w Połańcu, pod kierunkiem Mariusza Zyngiera.

PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ W REGIONIE

Muzeum Narodowe w Kielcach zaprosiło cenionego grafika i malarza pochodzącego z Kielc – Rafała Olbińskiego. Spotkanie z artystą odbyło się we czwartek,

10 grudnia o godzinie 18:00 w Dawnym Pałacu Biskupów Krakowskich. Rafał Olbiński urodził się 21 lutego 1943 roku w Kielcach jako najstarszy z siedmiorga rodzeństwa. Jest absolwentem I Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Kielcach oraz Politechniki Warszawskiej na Wydziale Architektury. Po studiach podjął współpracę z czasopismem „Jazz Forum” jako redaktor graficzny. W tym roku w grudniu „Jazz Forum”, unikatowy na skalę światową magazyn relacjonujący najważniejsze wydarzenia ze sceny jazzowej, święci swój jubileusz – pół wieku istnienia. Z tej okazji wydany został album „Rafał Olbiński – 50 okładek na 50-lecie Jazz Forum” zawierający 50 wybranych okładek autorstwa artysty z lat 70. XX w. Rafał Olbiński tworzy grafiki i plakaty, maluje także obrazy. Jego prace są nagradzane na całym świecie, kilkakrotnie pojawiały się na okładkach najbardziej znanych na świecie czasopism, m. in.: „Time”, „New York Times”, „Der Spiegel”, czy „Newsweek”. Poza ilustracjami oraz plakatami muzycznymi, filmowymi, czy teatralnymi tworzy obrazy utrzymane w stylu poetyckiego surrealizmu. Stworzył okładki na płyty Krzysztofa Klenczona i Breakoutu. W 1994 został laureatem tzw. Międzynarodowego Oskara za najbardziej niezapomniany plakat na świecie w konkursie „Prix Savignac” w Paryżu. Rok później otrzymał pierwszą nagrodę w konkursie „New York City Capital of the World” za plakat promujący Nowy Jork jako stolicę świata. W 2012 roku został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Artysta na stałe mieszka w Nowym Jorku, wykłada w tamtejszej School of Visual Arts.

Atrakcyjne sale zabaw dla 47 maluchów, w których zamontowano urządzenia usuwające z pomieszczenia bakterie, a cały budynek postawiono w najnowszej technologii, jest energooszczędny i ekologiczny – w Daleszycach otwarto Miejsko-Gminny Żłobek. W symbolicznym przecięciu wstęgi uczestniczył członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego Piotr Żołądek. Żłobek może przyjąć 47 dzieci w wieku od 20

tygodnia do 3 lat. Zbudowano go korzystając z dofinansowania z Programu Maluch. Wartość inwestycji to 1 mln 840 tysięcy złotych. Jest energooszczędny, ekologiczny posiada inteligentne sterowanie. Zainstalowano w nim m.in. pompę ciepła z rekuperacją i modułem odzysku ciepła z powietrza na potrzeby centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej, ogrzewanie podłogowe w łazienkach, system mechanicznej wentylacji oraz klimatyzacji, instalację alarmową, oświetlenia awaryjnego i ewakuacyjnego, odgromową, elektroniczny system kontroli dostępu i czasu pobytu dzieci w żłobku, monitoring wizyjny, instalację wideodomofonową, instalację projektorów multimedialnych, system nagłośnienia sufitowego, nowoczesny system oświetlenia z czujnikami natężenia światła i automatyką rolet. W każdej sali zabaw i sypialni zamontowano urządzenia usuwające z pomieszczenia bakterie, wirusy, alergeny, pleśnie, grzyby i nieprzyjemne zapachy. To wszystko, dla ekonomicznego użytkowania, komfortu rodziców i bezpieczeństwa maluchów.

Targi Sadowniczo-Warzywne Hort-Technika połączone z Wystawą Rybołówstwa Śródlądowego rozpoczęły się w piątek, 27 listopada 2015 roku, w Targach Kielce. To pierwsze edycje obu wystaw. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego jest współorganizatorem Targów Hort-Technika oraz towarzyszącego drugiej wystawie I Kongresu Rybołówstwa Śródlądowego. Targi otworzył marszałek Adam Jarubas, a w wydarzeniu uczestniczyli również przewodniczący Sejmiku Województwa Arkadiusz Bąk, wiceprzewodniczący Tadeusz Kowalczyk, członek Zarządu Województwa Piotr Żołądek, przewodniczący Komisji Rolnictwa, Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Wojciech Borzęcki oraz przewodniczący Komisji Rewizyjnej Sejmiku Krzysztof Dziekan. Pierwsza edycja obu wystaw zgromadziła 111 firm. Wszyscy uczestnicy uroczystości otwarcia targów podkreślali, że branża sadowniczo-warzywnicza jest bardzo dynamicznie rozwijającym się sektorem. Marszałek województwa świętokrzyskiego Adam Jarubas, który otworzył targi, przypomniał, że nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo to jedna z czterech inteligentnych specjalizacji regionu świętokrzyskiego.

PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ W REGIONIE

Podczas targów odbywają się ekspozycje sprzętów rolniczych i ogrodniczych, chemii, akcesoriów i wyposażenia, oferty usług i szkoleń, pokazy i warsztaty z zakresu przetwórstwa na poziomie gospodarstwa. Zakres branżowy wystawy uzupełniają zagadnienia związane z pszczelarstwem oraz szkółkarstwem. Gośćmi targów są: przedstawiciel jednego z największych algierskich importerów owoców i warzyw Fissah Tahar, importer maszyn i linii rolniczych, przetwórczych, przemysłowych Reda Bouchanane oraz Zouli Sofiane z firmy importowo-eksportowej. Obecny był także Mohamed Salah Messikh, Przewodniczący Rady Polsko-Algierskiego Klastra Transferu Produktów, Technologii i Innowacji. Zagraniczni uczestnicy targów prezentują zagadnienia dotyczące produkcji rolnej, zwłaszcza owoców i warzyw w Algierii.

Łódź z Pińczowa – kuźnia rzeczna zajęła pierwsze miejsce na największym w Europie festiwalu statków rzecznych Festiwal-Loara-Orlean 2015 we Francji. Festiwal, który odbył się w Orleanie pod koniec września zgromadził ludzi z całego kontynentu, których łączy flisacka pasja. Województwo świętokrzyskie reprezentowała kuźnia Klubu Wodnego Kon – Tiki w Pińczowie. Świętokrzyską delegację nagrodił 19 listopada marszałek województwa świętokrzyskiego Adam Jarubas. Podziękował także wszystkim zaangażowanym w organizację wyjazdu. W spotkaniu uczestniczyli radni Sejmiku: Krzysztof Dziekan i Mieczysław Sas. Pływająca kuźnia z Pińczowa jest odwzorem zakładu przemysłowego umieszczonego w XVII i XVIII wieku na wodzie. Wewnątrz jest zainstalowane palenisko. Jest to jedyna pływająca kuźnia na świecie. Łódź Klubu Wodnego Kon-Tiki pokonała 220 łodzi z Europy, które prezentowały się w Orleanie. Festiwal nad Loarą (23 – 27 września) przyciągnął ludzi z flisacką pasją z całej Europy. Gościem honorowym tegorocznej imprezy była Wisła, którą reprezentowało 10 łodzi z nadwiślańskich miast. Świętokrzyska

delegacja w Orleanie oprócz pływającej kuźni zorganizowała „Dzień Fasoli Korczyńskiej”, podczas którego goście poznawali regionalne tradycje kulinarne i byli częstowani lokalnymi produktami i przysmakami. Przez pięć dni prezentowało się: 200 łodzi, 700 marynarzy, 450 rzemieślników oraz około stu wystawców. Przypomnijmy, że Klub Wodny Kon-Tiki dwa lata temu zdobył nagrodę za pływający młyn wodny „Bździel”.

20 listopada 2015 roku mija

80 lat od momentu oddania do użytku Domu Wychowania Fizycznego i Przynależenia Wojskowego – Wojewódzkiego Domu Kultury im. Józefa Piłsudskiego w Kielcach. W związku z jubileuszem w WDK odbędzie się dziś rocznicowy koncert z piosenkami z lat 20. i 30. XX wieku, zostanie również otwarta wystawa prac prezentujących nieodkryte zakątki budynku. W spotkaniu weźmie udział Piotr Żołądek, członek Zarządu Województwa. W małym mieście – Kielce przed wojną liczyły ok. 70 tys. mieszkańców – realizacja tak okazałego projektu wybitnego architekta Edgara Norwertha była wydarzeniem wyjątkowym, wymagającym zaangażowania olbrzymich środków i pracy przedstawicieli różnych środowisk – począwszy od członków Stowarzyszenia Dom Wychowania Fizycznego i Przynależenia Wojskowego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Kielcach, przez sympatyków tej inicjatywy z różnych środowisk, aż po zwykłych Kielczan. Podobnymi obiektami mogli cieszyć się w tamtym okresie tylko mieszkańcy dużo większych miast: Warszawy – gdzie powstał Centralny Instytut Wychowania Fizycznego, Krakowa – gdzie utworzono Dom im. Józefa Piłsudskiego i Lublina – gdzie wybudowano Dom Żołnierza Polskiego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. By uczcić wysiłek wszystkich osób zaangażowanych w budowę i dotychczasową działalność Domu WF i PW – Wojewódzkiego Domu Kultury w Kielcach, w piątek, 20 listopada 2015 roku, odbył się uroczystości jubileuszowe. Nastąpiło otwarcie poplenerowej wystawy prac dokumentujących nieodkryte zakątki budynku, a następnie odbył się rocznicowy koncert. W związku z jubileuszem budynku przy WDK zostało zasadzone rocznicowe drzewo – daglezwia zielona. Jak podkreśla dyrektor WDK Jarosław Machnicki, wybór drzewa był nieprzypadkowy, bo 190-letnia daglezwia zielona jest dziś najstarszym drzewem rosnącym na terenie WDK. Ponadto na 80-siątą rocznicę powstania

PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ W REGIONIE

WDK został odświeżony – między innymi przeprowadzono termomodernizację obiektu, wymieniono dach i przywrócono historyczne detale kamieniarskie zdobiące elewację zewnętrzną,

których nie było od kilkudziesięciu lat. W planach są kolejne działania mające na celu renowację i przywrócenie dawnej świetności budynku.

Współpraca i relacje naszego kraju i polskich samorządów z państwami nordyckimi były tematem drugiego dnia IV posiedzenia Stałej Ogólnopolskiej Konferencji Współpracy Międzynarodowej Samorządów pn. „Polska – państwa nordyckie. Samorządowy wymiar współpracy międzynarodowej”, które odbyło się w Filharmonii Świętokrzyskiej. W dyskusji wzięli udział przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Arkadiusz Bąk oraz marszałek województwa, Adam Jarubas, którzy podkreślali korzyści, jakie może przynieść czerpanie z doświadczeń państw nordyckich. Odbywające się w Kielcach spotkanie to już IV Edycja zapoczątkowanej w 2012 r. w Poznaniu Stałej Ogólnopolskiej Konferencji Współpracy Międzynarodowej Samorządów. Uczestniczyli w nim m.in. przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Arkadiusz Bąk, marszałek województwa świętokrzyskiego Adam Jarubas, Ambasador Danii J. E. Steen Hommel, I Sekretarz Ambasady Finlandii Santeri Eriksson oraz dyrektor Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, Jacek Kowalczyk. Podczas spotkania nie zabrakło również przedstawicieli świata nauki, regionów partnerskich województwa świętokrzyskiego, przedstawicieli polskich samorządów i delegacji regionów w instytucjach Unii Europejskiej, samorządowców czy przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Kielecki Park Technologiczny otworzył Energetyczne Centrum Nauki, placówkę edukacyjną składającą się

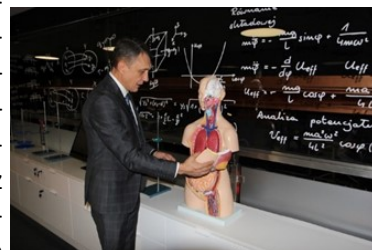

z interaktywnych ekspozycji, dzięki którym dzieci i nie tylko w efektywny sposób będą mogły poznać zasady działania różnych procesów związanych z energetyką. Pod dużym wrażeniem nowo otwartego Centrum był wicemarszałek Jan Maćkowiak: - Kolejny raz Kielecki Park Technologiczny zadziwił mnie. Nie tylko potrafi sensownie wydawać pieniądze, nie tylko tworzyć coś pozytywnego dla gospodarki czy rynku pracy, ale teraz adresują rzeczy mądre i bardzo ciekawie dla najmłodszych. Energetyczne Centrum Nauki (ECN) mieści się przy ulicy Olszewskiego 6 w budynku Kieleckiego Parku Technologicznego Skye. Główną częścią placówki jest interaktywna wystawa, która podzielona jest na trzy strefy tematyczne – Ogień i Ziemia, Powietrze i Woda oraz Człowiek. Wystawa składa się z 28 interaktywnych stanowisk, które pozwalają na przeprowadzanie samodzielnych eksperymentów związanych z przetwarzaniem i wykorzystaniem energii. Wszystkie stanowią spójną opowieść o energii, a cała ekspozycja jest utrzymana w klimacie starej fabryki. Energetyczne Centrum Nauki zostało uroczystie otwarte w środę, a już od czwartku 19 listopada otwiera swoje podwoje dla zwiedzających.

Co roku GIS Day gromadzi miliony osób na całym świecie pasjonujących się możliwościami zastosowania systemów informatycznych w gromadzeniu, przetwarzaniu i wizualizacji danych geograficznych. Do globalnego eventu, popularyzującego wiedzę na temat Systemu Informacji Geograficznej dołączyły także Kielce. Gospodarzem tegorocznej edycji wydarzenia, które zainaugurowano w środę, 18 listopada, jest Politechnika Świętokrzyska, a patronem honorowym marszałek województwa świętokrzyskiego Adam Jarubas. W oficjalnym otwarciu uczestniczyli rektorzy obu kieleckich uczelni wyższych: prof. Stanisław Adamczak i prof. Jacek Semaniak, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, prezes Stowarzyszenia Geodetów Polskich Oddział Świętokrzyski Jerzy Barański, kadra naukowa oraz studenci, licealiści i gimnazjaliści, a także prezesi firm wykorzystujących na co dzień nowoczesne technologie geoinformacyjne.

Co roku GIS Day gromadzi miliony osób na całym świecie pasjonujących się możliwościami zastosowania systemów informatycznych w gromadzeniu, przetwarzaniu i wizualizacji danych geograficznych. Do globalnego eventu, popularyzującego wiedzę na temat Systemu Informacji Geograficznej dołączyły także Kielce. Gospodarzem tegorocznej edycji wydarzenia, które zainaugurowano w środę, 18 listopada, jest Politechnika Świętokrzyska, a patronem honorowym marszałek województwa świętokrzyskiego Adam Jarubas. W oficjalnym otwarciu uczestniczyli rektorzy obu kieleckich uczelni wyższych: prof. Stanisław Adamczak i prof. Jacek Semaniak, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, prezes Stowarzyszenia Geodetów Polskich Oddział Świętokrzyski Jerzy Barański, kadra naukowa oraz studenci, licealiści i gimnazjaliści, a także prezesi firm wykorzystujących na co dzień nowoczesne technologie geoinformacyjne.

Co roku GIS Day gromadzi miliony osób na całym świecie pasjonujących się możliwościami zastosowania systemów informatycznych w gromadzeniu, przetwarzaniu i wizualizacji danych geograficznych. Do globalnego eventu, popularyzującego wiedzę na temat Systemu Informacji Geograficznej dołączyły także Kielce. Gospodarzem tegorocznej edycji wydarzenia, które zainaugurowano w środę, 18 listopada, jest Politechnika Świętokrzyska, a patronem honorowym marszałek województwa świętokrzyskiego Adam Jarubas. W oficjalnym otwarciu uczestniczyli rektorzy obu kieleckich uczelni wyższych: prof. Stanisław Adamczak i prof. Jacek Semaniak, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, prezes Stowarzyszenia Geodetów Polskich Oddział Świętokrzyski Jerzy Barański, kadra naukowa oraz studenci, licealiści i gimnazjaliści, a także prezesi firm wykorzystujących na co dzień nowoczesne technologie geoinformacyjne.

Co roku GIS Day gromadzi miliony osób na całym świecie pasjonujących się możliwościami zastosowania systemów informatycznych w gromadzeniu, przetwarzaniu i wizualizacji danych geograficznych. Do globalnego eventu, popularyzującego wiedzę na temat Systemu Informacji Geograficznej dołączyły także Kielce. Gospodarzem tegorocznej edycji wydarzenia, które zainaugurowano w środę, 18 listopada, jest Politechnika Świętokrzyska, a patronem honorowym marszałek województwa świętokrzyskiego Adam Jarubas. W oficjalnym otwarciu uczestniczyli rektorzy obu kieleckich uczelni wyższych: prof. Stanisław Adamczak i prof. Jacek Semaniak, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, prezes Stowarzyszenia Geodetów Polskich Oddział Świętokrzyski Jerzy Barański, kadra naukowa oraz studenci, licealiści i gimnazjaliści, a także prezesi firm wykorzystujących na co dzień nowoczesne technologie geoinformacyjne.

Co roku GIS Day gromadzi miliony osób na całym świecie pasjonujących się możliwościami zastosowania systemów informatycznych w gromadzeniu, przetwarzaniu i wizualizacji danych geograficznych. Do globalnego eventu, popularyzującego wiedzę na temat Systemu Informacji Geograficznej dołączyły także Kielce. Gospodarzem tegorocznej edycji wydarzenia, które zainaugurowano w środę, 18 listopada, jest Politechnika Świętokrzyska, a patronem honorowym marszałek województwa świętokrzyskiego Adam Jarubas. W oficjalnym otwarciu uczestniczyli rektorzy obu kieleckich uczelni wyższych: prof. Stanisław Adamczak i prof. Jacek Semaniak, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, prezes Stowarzyszenia Geodetów Polskich Oddział Świętokrzyski Jerzy Barański, kadra naukowa oraz studenci, licealiści i gimnazjaliści, a także prezesi firm wykorzystujących na co dzień nowoczesne technologie geoinformacyjne.

PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ W REGIONIE

W Świętokrzyskim Centrum Pediatrii Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Kielcach otwarto 4 listopada jedyny w województwie świętokrzyskim oddział chirurgii dziecięcej - Klinikę Chirurgii Dziecięcej, Urologii i Traumatologii.

W otwarciu nowoczesnie wyposażonej kliniki udział wzięli m. in: Anna Nocuń - dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego, Przemysław Wolak - kierownik Kliniki Chirurgii, Andrzej Domański - dyrektor naczelny WSzZ w Kielcach, prof. Janusz Bohosiewicz - Konsultant Krajowy ds. chirurgii dziecięcej, prof. Stanisław Głuszek - dziekan Wydziału Lekarskiego i Nauk o Zdrowiu UJK, kierownik Kliniki Chirurgii Ogólnej, Onkologicznej i Endokrynologicznej WSzZ w Kielcach. Klinika znajduje się na trzecim piętrze Świętokrzyskiego Centrum Pediatrii Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Kielcach. Została wyposażona w nowoczesny i konkurencyjny sprzęt: centrum laseroterapii, wieżę laparoskopową w technologii 3D, urządzenie do pozycjonowania noworodków, które znacznie zwiększa bezpieczeństwo dziecka w trakcie zabiegu oraz daje większy komfort operującym. Klinika dysponuje 40 łózkami. Zespół kliniki to około 40 pielęgniarek i 15 lekarzy - 14 z nich posiada specjalizację z chirurgii dziecięcej, w gronie tym są także dodatkowo specjaliści urologii dziecięcej i onkologii.

W dniach 28 października - 1 listopada w Bukareszcie, na terenach centrum wystawowego ROMEXPO odbywa się największe i najbardziej prestiżowe wydarzenie rolnicze na Bałkanach zorganizowane przez ROMEXPO w partnerstwie z Rumuńską Izbą Przemysłowo-Handlową. Podczas wystawy swoją ofertę zaprezentowali świętokrzyscy przedsiębiorcy. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego reprezentował Grzegorz Orawiec, dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej. W tegorocznej wystawie na międzynarodowych targach sprzętu i produktów rolniczych, ogrodniczych, uprawy winorośli i hodowli zwierząt INDAGRA swoją ofertę prezentuje ponad 500

wystawców z 23 krajów. Na zorganizowanym podczas Targów stoisku świętokrzyskim swoją ofertę zaprezentowali przedsiębiorcy z regionu m. in. San Export Group Sp. z o.o., Grupa Sadowniczo-Warzywnicza Złoty Sad Sp. z o.o., Grupa Producentów Owoców i Warzyw AG FOOD Sp. z o.o. oraz Pasieka Rodzinna „Miody Napękowskie”. Szczególnie promowane były owoce, warzywa, świeże soki, miody, przetwory i inne produkty ekologiczne. Jednym z punktów imprezy wystawienniczej były spotkania B2B polskich firm z Ambasadorem RP w Rumunii Marcinem Wilczkiem oraz z Radcą Handlowym i kierownikiem WPHI Włodzimierzem Sadzikim, podczas których padły obiecujące zapytania oraz wstępne propozycje biznesowe z potencjalnymi partnerami z Bałkanów.

Konieczność podniesienia poziomu kształcenia zawodowego i dostosowania go do potrzeb rynku pracy była tematem skierowanej do przedsiębiorców konferencji „Kształcenie zawodowe wobec oczekiwań branży metalowo-odlewniczej”, którą w Targach Kielce wspólnie zorganizowały władze województwa świętokrzyskiego oraz miasta Kielce.

Władze samorządowe województwa i miasta Kielce podjęły wspólną inicjatywę promocji szkolnictwa zawodowego w regionie, podniesienia poziomu kształcenia oraz dostosowania programów nauczania do wymagań rynku pracy. Te działania mają się odbywać na drodze dialogu z przedsiębiorcami, którzy narzekają, że jedną z barier w zakresie rozwoju przedsiębiorstw jest brak dostępu do wykwalifikowanych pracowników. Spotkanie samorządowców, przedstawicieli instytucji działających w sektorze szkolnictwa zawodowego z przedsiębiorcami branży metalowo-odlewniczej ma być pierwszym krokiem do poprawy sytuacji. Tomasz Janusz, wicedyrektor Departamentu Polityki Regionalnej przedstawił koncepcję wsparcia inteligentnych specjalizacji regionu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na przykładzie branży metalowo-odlewniczej. Przypomniał, że jest ona jedną z czterech inteligentnych specjalizacji regionu, które w najbliższych latach mają być motorem wzrostu gospodarczego. Jednocześnie w RPOWS 2014-20 ponad

PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ W REGIONIE

4 7 mln euro przewidziano na rozwój wysokiej jakości szkolnictwa zawodowego, a ponad 15 mln euro na wsparcie dla przedsiębiorców w zakresie szkoleń specjalistycznych. Są one niezbędne m. in. w branży metalowo-odlewniczej, która jest dziś bardzo ściśle powiązana z kształceniem informatycznym.

Kopeć - Burmistrz Miasta i Gminy Staszów, Jan Fryszak - przedstawiciel Huty Szkła Gospodarczego Tadeusza Wrześniaka w Grzybowie, Józef Zborowski - przedstawiciel Kopalni i Zakładów Chemicznych Siarki "Siarkopol", Maciej Banaś - przedstawiciel Kopalni Dolomitu w Sandomierzu oraz Gerard Jakubowski - przedstawiciel Uzdrowiska Busko-Zdrój.

23 października br. w ośrodku konferencyjnym „Zakątek Świętokrzyski” w Grzybowie odbyła się druga część konferencji pro-eksportowej pn. „Szkło, porcelana, kamień – Świętokrzyskie skarby gospodarcze”. Podczas spotkania Grzegorz Orawiec, dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego przybliżył RPOWŚ na lata 2014–2020 oraz inteligentne specjalizacje regionu. Wydarzenie uroczyście otworzyli: Starosta Staszowski Michał Skotnicki oraz Burmistrz Miasta i Gminy Staszów Leszek Kopeć, którzy omówili sztandarowe produkty eksportowe Ziemi Staszowskiej, takie jak: wyroby szklane Huty Szkła Gospodarczego Tadeusza Wrześniaka, siarkę i jej pochodne z Kopalni i Zakładu Chemicznego Siarki „Siarkopol” w Grzybowie oraz unikatową ze względu na wzornictwo produkcję bombek choinkowych spółki GMC w Staszowie. W kolejnej części spotkania Grzegorz Orawiec, dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej przedstawił charakterystykę nowego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego i głównych inteligentnych specjalizacji regionu. Wspomniał również o mechanizmach wsparcia eksporterów w najbliższej perspektywie finansowej, w ramach programów operacyjnych: „Polska Wschodnia”

oraz „Inteligentny Rozwój”. Ostatnia część konferencji upłynęła pod znakiem dyskusji panelowej, w której uczestniczyli: Leszek

W dniach 21–22 października 2015 roku w Antwerpii odbyły się Targi „Subcontracting” dla podwykonawców m. in. dla branży metalowej. Z inicjatywy Biura Regionalnego Województwa Świętokrzyskiego w Brukseli, funkcjonującego w ramach Departamentu Polityki Regionalnej, na stoisku Domu Polski Wschodniej, na wspólnym stoisku swój potencjał usług i wysoką jakość produktów prezentowały: Starpol II Sp. z o.o. z Starachowic, Podlaski Klaster Obróbki Metali, JAZON Sp. z o.o. z Białegostoku, Promotech Sp. z o.o. i Promotech-KM Sp. z o.o. z Białegostoku, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „MALINEX” z Lublina, NOTA Precision Engineering Company z Lublina, Zakłady Mechaniczne RUFUS z Dębicy, KANEX Sp. z o.o. z Kleosina. Targi swoim zakresem obejmowały stoiska wystawowe, konferencje i warsztaty „Master Class”, imprezy sieciowe i spotkania B2B, jak również giełdę kooperacyjną Enterprise Europe Network, stanowiącą jeden z filarów targów. Giełda kooperacyjna oferowała możliwość znalezienia partnera z innych krajów Unii Europejskiej oraz nawiązania trwałej współpracy w zakresie realizacji przedsięwzięć w sferze biznesowej jak i naukowej.

Wody termalne i siarczkowe, których występowanie odkryto na terenie powiatu kazimierskiego, są jego wielkim potencjałem. W przyszłości ma tam powstać baza uzdrowiskowa, porównywalna z Buskiem-Zdrojem. O nowej szansie dla powiatu kazimierskiego w czwartek, 22 października 2015 roku, rozmawiano podczas konferencji w Kazimierzy Wielkiej. Udział w niej wzięli marszałek Adam Jarubas i członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego Kazimierz Kottowski. O istnieniu wód termalnych na terenie powiatu kazimierskiego było wiadomo od lat sześćdziesiątych ubiegłego

PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ W REGIONIE

Wieku, kiedy prowadzili

tam wiercenia poszukiwawcze ropy naftowej. W 2014 roku podpisano umowę na wykonanie odwiertu rozpoznawczego, który

potwierdził wcześniejszą hipotezę. Jego efektem było znalezienie wód siarczkowych i termalnych o składzie chemicznym bardzo podobnym do pozyskiwanych w Busku-Zdroju oraz Solcu-Zdroju, dużej wydajności (300 m³/godz. przy ciśnieniu 6,5 bara) i temperaturze około 29° C. Ujęcie zostało już częściowo wykorzystane do ogrzewania obiektów Zespołu Szkół Rolniczych w Cudzynowicach poprzez zastosowanie pompy ciepła i ogniw fotowoltaicznych do zasilania kotłowni.

19 października w Starachowicach odbyło się uroczyste otwarcie Laboratorium, którego uruchomienie możliwe było dzięki realizowanemu przez Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o. oraz Fundację - Agencję Rozwoju Regionalnego w Starachowicach projektowi dofinansowanemu ze środków unijnych. W otwarciu Laboratorium badawczego biomasy stałej, biogazu i biopaliw uczestniczyli wicemarszałek Jan Maćkowiak i Kazimierz Kotowski, członek Zarządu Województwa. Dr Anna Twarowska zaprezentowała zaproszonym gościom obiekt i znajdujące się w nim urządzenia, m. in. w części analitycznej: młynek nożowy, spektrometr Agilent Technologies, kalorymetr, przenośny analizator biogazu, w części kogeneracyjnej: 2 mikrokogeneratory o wytwórczej mocy elektrycznej 10 i 15 Kw. Projekt został zrealizowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województw Świętokrzyskiego na lata

2007-2013 i budżetu państwa.

Na zaproszenie marszałka województwa świętokrzyskiego Adama Jarubasa, w naszym województwie gościła delegacja Brytyjsko-Polskiej Izby Handlowej. W Urzędzie Marszałkowskim spotkała się ona m. in. z marszałkiem Adamem Jarubasem i Cezarym Tkaczykiem, prezesem Specjalnej Strefy Ekonomicznej Starachowice, a tematem rozmowy były działania mające na celu promocję potencjału gospodarczego i atrakcyjności inwestycyjnej województwa świętokrzyskiego w Wielkiej Brytanii. Polsko-Brytyjska Izba Handlowa (British Polish Chamber of Commerce - BPCC) to instytucja zrzeszająca wiele przedsiębiorstw brytyjskich poszukujących partnerów handlowych i możliwości inwestycyjnych w Polsce oraz wspierająca lokalne firmy zainteresowane eksportem swych produktów na rynek brytyjski. Podczas wizyty w naszym województwie reprezentowali ją dyrektor oddziału Kraków i Katowice BPCC, Urszula Kwaśniewska, Konsultant ds. Eksportu BPCC Oddziału Kraków i Katowice, Marta Smolarek oraz Główny Doradca Ekonomiczny BPCC Warszawa, Michael Dembiński. W spotkaniu uczestniczyli również prezes Specjalnej Strefy Ekonomicznej Starachowice Cezary Tkaczyk, dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego **Grzegorz Orawiec** oraz doradca marszałka województwa do spraw współpracy międzynarodowej. Spotkanie stanowiło realizację założeń współpracy województwa świętokrzyskiego w dziedzinie gospodarki, kultury i edukacji z instytucjami brytyjskimi. Założenia te zostały określone w czasie spotkania Marszałka Adama Jarubasa z Ambasadorem Wielkiej Brytanii, Robinem Barnettem, we wrześniu tego roku.

W Chęcinach, w miejscu, gdzie geolodzy od lat uczą się zawodu, na terenie Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajozrazowego, 19 października otwarto Europejskie Centrum Edukacji Geologicznej. Wkomponowany w naturalne otoczenie, nowoczesny kompleks pięciu budynków ma skupiać geologów z całego świata. W uroczystości udział wzięli m. in. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Lena Kolarska-Bobińska, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego

PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ W REGIONIE

Adam Jarubas, radni Sejmiku: Grzegorz Gałuszka i Henryk Milcarz, dyrektor Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki

Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach Jacek Kowalczyk. Inwestycja jest projektem Uniwersytetu Warszawskiego. W celu jej realizacji zostało zawiązane konsorcjum Uniwersytetu Warszawskiego z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego, Starostwem Powiatowym w Kielcach i Gminą Chęciny. Centrum zostało symbolicznie otwarte przez przedstawicieli konsorcjum, którzy założyli geologiczne okulary i uderzyli młotem w płyty kalcytowe zwane „rózanką zalejowską”. Kompleks o powierzchni ponad 6 tysięcy metrów kwadratowych składa się z pięciu podobnych do siebie budynków, połączonych ze sobą przeszklonym korytarzem. Wewnątrz znajduje się część laboratoryjno-dydaktyczna, konferencyjna oraz trzy części noclegowe dla kadry naukowej, studentów i gości. Centrum jest wkomponowane w otoczenie naturalnych skał, które są jednymi z najstarszych skał w Polsce, mają bowiem około 500 milionów lat. Elewacja jest wykonana z miejscowego kamienia, a dach pokrywają murawy kserotermiczne. Centrum już zostało zauważone. W konkursie European Property Awards otrzymało pięć gwiazdek i zostało uznane za najlepszy budynek użyteczności publicznej w Polsce. W grudniu będzie reprezentowało nasz kontynent na etapie światowym.

W Ożarowie zakończyła się rewitalizacja osiedla Wzgórze, która kosztowała około 17 mln zł, z czego dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego wyniosło 5,8 mln zł. W spotkaniu z mieszkańcami uczestniczył członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego, Kazimierz Kotowski. To jedna z większych rewitalizacji miejscowości w regionie świętokrzyskim o bardzo nowatorskich i pionierskich rozwiązaniach. Obejmowała osiedle Wzgórze oraz kilka ulic przylegających. Zbudowana zo-

stała sieć wodociągowa, kanalizacja sanitarna i deszczowa, powstało oświetlenie uliczne, odbudowano i przebudowano chodniki osiedlowe, położono nowe nawierzchnie asfaltowe, wybudowano boiska: do

koszykówki i tenisa ziemnego. Wykonana została nowa elewacja budynku Ośrodka Pomocy Społecznej, ogrodzenie wokół przedszkola i Zespołu Szkół Ogólnokształcących. Nowością w regionie i kraju są kosze na śmieci, które znajdują się w ziemi w dwóch trzecich swojej głębokości.

Członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego Agata Binkowska spotkała się w Wiślicy z Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Małgorzatą Omilanowską, władzami Gminy Wiślica oraz proboszczem tamtejszej parafii, aby rozmawiać o przyszłości Muzeum Regionalnego w Wiślicy, którego wolę przejęcia w ubiegłym roku wyraził Sejmik Województwa Świętokrzyskiego. W Wiślicy znajdują się unikatowe w skali nie tylko Polski, ale i Europy zabytki architektury z Bazyliką Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, Misą Chrztelną z 880 roku, czy Domem Długosza na czele. Pod koniec ubiegłego roku Sejmik Województwa podjął uchwałę o woli przejęcia Muzeum Regionalnego w Wiślicy przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego. Z kolei Rada Gminy Wiślica potwierdziła wolę przekazania muzeum uchwałę z 12 marca tego roku. Sprawa jest bardzo ważna, ponieważ niezwykle zabytki Wiślicy, zwłaszcza wczesnośredniowieczne grodzisko i relikty sztuki romańskiej w podziemiach Bazyliki Mniejszej pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, a także Dom Długosza, wymagają pilnych prac zabezpieczających.

Źródła danych/Przypisy

Źródła danych

W pracach nad przygotowaniem publikacji wykorzystano dane: Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Statystycznego w Kielcach, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, Świętokrzyskiego Biura Rozwoju Regionalnego, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach, EUROSTAT.

Opracowanie:

Departament Polityki Regionalnej
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Koordinacja: Piotr Ochwanowski

Kierownik Obserwatorium Rozwoju Regionalnego

e-mail: piotr.ochwanowski@sejmik.kielce.pl

tel. (41) 36-58-189, fax: (41) 36-58-191

Świętokrzyskie

Regionalne Obserwatorium
Terytorialne